

pén

... od vojske
slovo jemlén!

generalmajor Ladislav Lipič,

načelnik generalštaba
Slovenske vojske

Zgodba z naslovnice str. 16

VESTNIKOV
MESEČNIK,
četrtek,
25. maj
2006,
135. številka

135 Natalija Juhnov

Mesec mladosti, mesec ljubezni je za nami. Še dobre tri tedne, pa bo za nami pol leta. Je torej čas za rahločutnost ali celo žalost? Kje pa! Pred nami so poletje, počitnice, dopusti, pred nami so avanture. Zdaj se je komaj začelo pravo leto. 29. junija, ko bo izšel novi Pén, pa boste že pripravljali kovčke.

Dan mladosti

Kako je lepo
biti g... ..mlad!

Damska novinarska trojka stoji mirno

Novinarstvo je poklic, ki zahteva celodnevno (včasih pa tudi celonočno) miganje. Zato je toliko večja redkost, da tri migetajoče novinarke stojijo čisto mirno. Pentute so izvrtale, da se je to zgodilo. LIDIJA KOSI (radio SLO, Pomurje), NEVENKA DOBLEKAR (radio SLO, Ptuj) in NATAŠA GIDER (Večer, Pomurje) so v tem položaju v čast nekdanjemu liderju, maršalu Titu – in to ob njegovem grobu sredi Beograda. Če je verjeti poročilom balkanskih agencij s popotovanja trojke po Srbiji, so to tudi edini spokojni trenutki, ki so jih SLO-novinarke doživele.

Agrarna reforma pri Horvatovih

Romi 2006

Nej na
socialno – na
njivo!

Včasih so rekli, da se jim ne ljubi delati in samo čakajo na pomoč. Dandanes pa je vse več Romov, ki so usodo vzeli v svoje roke. Nekateri so se na primer odločili za kmetovanje. Tako se je JOŽE HORVAT (Gomilica) napotil h kmetu ŠTEFANU ZADRAVCU (Lipa) in ga vprašal, ali bi mu posodil traktor. Slednji je privolil in vrli Jože se je prelevil v kmeta. Da misli resno, priča fotografija, ki jo je olepšala 16-letna Andreja. Pentute želijo reformiranemu Romu Jožetu uspešno obdelovanje rodne grude!

Jog&Jož

Šolstvo

Ko šepeta kralj Matjaž

Juhuhu, kralj
Matjaž je tu!

MARIJA HORVAT je prva dama osnovne šole Miška Kranjca iz Velike Polane. Ondan se je mudila na obisku v madžarskem Visegradu, ki je med drugim znan tudi po tem, da so tam domovali madžarski kralji. Med njimi tudi tisti, ki je pomemben za SLO-zgodovino, kralj Matjaž (Matija Korvin). Ravnateljica se je z znamenitim Matijo zapletla v prisrčen in nevsiljiv pogovor, pa katerem je Madžarsko zapuščala prešerno razpoložena. Tute tutaj, da ji je vrli kralj Matjaž prišepnil, da se bo potrudil in predlagal vsaj 20-odstotno zvišanje učiteljskih plač.

JOG

Sindikalizem

V GR je na prvem mestu solidar-nost

Ali pa bi vsaj tako moralo biti. Posebej glede na to, da je Gornja Radgona ena od tistih občin, kjer prebivalci najbolj trpijo zaradi vedno bolj neznosne tovarnjarske gneče na znameniti cesti G1-3. Radgončani pravijo, da so solidarni z vsemi občanami vzdolž te prenatrpane ceste.

A mi jo daš,
Zdenka?

Seveda,
če boš
solidaren!

V dokaz tale solidarnostno-sindikalna fotografija, kjer GR-župan ANTON KAMPUŠ sindikalistki ZDENKI BOBOVEC raz-

laga, da bomo le s skupnimi močmi močni. Pa še res je! tekal

Gostinstvo + šport

Lacijev pujs prinaša srečo

Svinjo v vsako
slovensko vas!

V »LACI baru« v Lendavski ulici v Soboti se vsakodnevno srečujejo nogometni »kibici«, pa tudi pomembne osebe iz regijskega žogobrcarskega sveta. Lastnik lokala LADISLAV ORBAN je bil v prejšnjih časih tudi direktor takratne Mure. Zdajšnja napreduje in obeta se ji prestop iz tretje v drugo nogometno ligo. Pravijo, da tudi po zaslugi znamenitega Lacijevega pujsa, ki prinaša srečo – pravijo, da kar vsem, ne le soboškim nogometašem!

Frbo

Transformacije iz ene uniforme v drugo

Mož, ki ga vidite in ki se je odel v »pozvačina«, je v SREDNJI BISTRICI vsem znan kot ŠTEVEK.

Tokrat je z ježevko zbadal goste na tekmi domačih nogometašev proti Črenšovcem. Seveda je bolj »obdelal« navijače gostujoče ekipe, čeprav so na koncu vendarle zmagali (nogometaši Črenšovci, ne navijači.) Sicer pa Števeku uniforme niso tuje, saj je takrat, ko ne drega z bodicami, čisto ta pravi policist. Ups! Jog

Vozniško in prometno, prosim!

Jože navdušil Aleksandro

Brrrm, brrrm

Té je tou zdaj yamaha?

Za motoriste velja, da so odločni, krepki možaki. To dokazuje tudi JOŽE MATIŠ, v prostem času član moto kluba Grunska strejla. Omislil si je svojevrsten trening. Da bi bil na svoji yamahi kar najbolj »fit«, se je odločil, da bo ob koncu tedna porival samokolnico (»talige«, op. p.), polno osvežujočih napitkov. Pentute so s pomočjo učiteljice in motonavdušenke ALEKSANDRE PINTERIČ izvedele, da je bil Jožetov fitness O. K. To naj bi dokazal že na prvi vožnji s svojim dvokolesom, ko je bil zelo prepričljiv – posebej v ovinkih, ki jih ima Aleksandra zelo rada.

Stadion pod goricami

Pisali so zgodovino

Press ekipa zmagala z 1 : 1

Činč kaže ekipi novinarjev, kako se morajo narediti večji, da se jih bo nasprotnik ustrašil.

Kakšna otvoritev stadiona v soboto! Prava otvoritev je bila že v sredo, 10. maja, ko so prvi novo zelenico Nafta »pogazili« člani novinarske ekipe Pomurja ter lendavski politiki in gospodarstveniki. Čeprav je res, da se je med slednjimi »skrival« tudi kakšen, ki ni bil ravno politik pa tudi gospodarstvenik ne (bolj pa nogometaš v pomurski ligi). Oboji so presenetili z nekaterimi domiselnimi akcijami, večini pa je manjkala prava kondicijska pripravljenost za tekanje po velikem nogometnem igrišču. (Ena od izjav: »Gol sem videl nekje v meglici v daljavi.«) Čeprav so imeli novinarji več priložnosti v prvem polčasu, so prvi povedli politiki, in sicer s strelom iz enajstmetrovke, ki jo je uspešno realiziral Štefan Sobočan. Kmalu nato so novinarji izenačili z golom Janeza Breznika, še danes pa se krešejo mnenja o tem, ali se je v mrežo prej skotalil on ali žoga. Po bojevitrem remiju so se novinarji odločili, da so moralni zmagovalci oni, saj imajo navsezadnje tudi dostop do medijev, kjer to lahko objavijo.

TKO

Foto: Frbo, Togo

VB-SLO

Jour pivo is ueri uel!

Pikado združuje

Ondan so se v slovensko-angleškem pubu (nekje na vogalu) srečali mnogi otočani in mnogi Panonci.

Želeli so poudariti, da je bratstvo možno tudi v nesočialističnih časih, le da so akterji nekaj let pozneje

Britanci in Prekmurci. Pomerili so se v pikado (o pitju piva pa uradni viri molčijo). Boj je bil hud, o čemer pričata fotografiji g. ŠPILAKA (SLO) in Mr. SMITHA (GB).

ovša

Kaj je inda fajn bilao,
to pa tudi mamca zna,
do polnoči predla je,
te pa k očki legla je,
malo sta se stisnila,
kak je te bilo lepo.

(Ernest Škerlak)

»Oavu dedi, nej tak visko
...!« Mala Samanta je ded-
ku zapela eno po domače.
Ernest je na svoji vnukinji
še posebno ponosen, pravi,
da sta se obe »vrgle po
njen«. Dedi si za svoji vnu-
kinji večkrat vzame čas,
da ju pelje v Soboto na
sladoled, medtem ko on
ureja fotografske zadeve.

Ernest Škerlak je svoj rojstni dan najprej počastil v
Evangelikiški cerkvi v Gornjih Petrovcih, kjer je
predsednik nadzornega odbora.

Ernest sedi skrajno levo, poleg njega sedijo žena Irma,
sin Ernest, vnukinja Samanta, hči Šarika, vnukinja Nina
in zet Boris. Obred je vodila duhovnica Jana Kerčmar,
za katero Ernek pravi, da je »gospa kot se šika«.

Ernest in Irma med člani skupine Vrtanek. Znani so po
tem, da igrajo predvsem na instrumente, kot so ribež,
grablje, šejfi ... eko instrumenti. Poleg Irme stoji
upokojena medicinska sestra Maruša Doneš, osrednji
lik iz romana Podeželska zdravnica. Erni je v Vrtanku
nenadomestljiv lik, ki ne sme nikjer manjkati, saj, kot
mi je dejal njegov prijatelj, še danes po njem povpraša
marsikatera predstavnica ženskega spola. Kot fant pa
je imel po besedah istega človeka veliko izbiro deklet.

Sedemdeset let

Pred kratkim si je naložil sedmi križ življenja v nekoč slavni
Pindži v Gornjih Petrovcih Ernest Škerlak iz Lucove.

Govori se, da je s Škerlakovo fešto vrnjen sloves tej nekoč
pomembni gostilni, kjer je jedel celo Tito.

Na zabavi je bilo zbranih
približno 280 ljudi, čeprav jih
je bilo povabljenih 300, saj se
je vsi niso mogli udeležiti,
predvsem ljubitelji starih
koles s svojimi opravami ne,
in sicer zaradi dežja. Nič
čudnega ni, da se je ob nje-
govi okrogli obletnici ve-
selilo staro in mlado, ko pa
je Ernek vsestransko de-
javen človek. Ena od povab-
ljenk je zanj povedala, da je
»Erneka vsigdi za ponucati«.

Rodil se je v krojaško-
kmečki družini in bil tako
poleg paše krav udeležen
tudi pri šnajderskem poslu,
vendar se za ta poklic ni
odločil. Pri sedmih letih je
igral na citre in kasneje na
harmoniko. Celo desetletje
je igral pri skupini Kolo-
rados. Je amaterski foto-
graf, tega posla pa se je učil
pri soboškem legendarnem
fotografu Puraču, od leta
1950 je tudi ljubiteljski orni-
tolog (v svoji zbirki ima več
kot 50 različnih jajc ptičev,

značilnih za Goričko, in
prav toliko tudi preparir-
anih živali). Leta 1961 je
naredil izpit za prepara-
torja živali. Ernek je pred-
sednik nadzornega odbora
v Evangelikiški cerkvi. Je
član kluba oldtimerjev, klu-
ba starodobne tehnike, in
član upokojenskega odbora
občine Gornji Petrovci, član
pevske-godčevske skupine

Vrtanek, pesnik in pisatelj.
Poleg vsega tega je Ernek
zidar in uspešen kmeto-
valec – od leta 1975 tudi
pogodbeni rejec piščancev.
Ernest Škerlak je imel v
vasi vse prvi: traktor, mo-
ped, avto, motorno žago,
kosilnico ... Nekoč je bil
delavec v tujini. V vasi je za
zavarovalnico po požarih
ocenjeval škodo.

Erni s svojim prvim fotoaparatom iz leta 1955, s katerim
je za spomin zabeležil marsikatero poroko, pogreb,
različna opravila. Ker se je fotografskega dela Erni izučil
pri legendarnem fotografu Puraču in Hochstätterju, je imel
v začetku še tak stil fotografiranja, da je vsakemu,
preden ga je fotografiral, nastavil obraz. Da se je hodil
učiti v Mursko Soboto k znanima fotografoma, ga je
veliko stalo. V zameno, da so ga starejši, nekdanji
»strokovnjaki« fotografij učili spretnosti dobre foto-
grafije, jim je nosil moko, jajca in občasno tudi kakega
piščanca. Njegovi domači so mu za 70-letnico kupili
digitalni fotoaparati, znamke NIKKON 50. To je bilo pravo
presenečenje. »Nej, tou si pa ges nigdar ne bi mislo, ka
tou dobit!« je vzkliknil Erni, ko je po obrednem odvijanju
iz papirja, blaga in škatele ven potegnil digitalca.

Zbrane je zabaval humorist Gorza, ki se je za nekaj časa
na Pindži prelevil v gospo v rdečem, Frančkolizo. Franc
Gorza in Ernest Škerlak imata skupno to, da oba izvirata
z Goriškega, še več, oba sta poeta, pisca pesmi, besedil
za zabavne skladbe.

Med povabljenici je bil tudi poslanec Geza Džuban, ki je
Ernestov dolgoletni prijatelj. Ob tej priložnosti se je
Gezek pridružil dobrim starim Koloradosum, ki so danes
sicer v novejši zasedbi. Ni se čuditi, da je bila Kolorados
nekoč najpopularnejša glasbena skupina na Goriškem.
Ernest je z njimi igral deset let. Tokrat se je igralo tako,
da se je iz Pindže slišalo tudi na Srebrni breg, so po
Petrovcih govorili čez dva dni.

Tako je zaplesal s Kardošovo Tončko, sosedo iz Lucove
– sosed je vseeno prvi. Napisati je treba, da so se vsi na
Pindži tako zabavali ...

»Vijš no, tou san sliko očče kak dičak!« je Ernek svoji
sestrični Ibolki s Hodoša razkazoval razstavo, ki jo je
postavil ob svoji sedemdesetletnici. Videti je bilo
njegove prve posnetke in vse članke, ki jih je objavil v
Pomurskem vestniku. Že več kot dvajset let namreč
občasno pošlje v objavo kakšno novost iz svoje okolice.

Nagovor Franca Šlihthuberja, župana Gornjih
Petrovec, je zakoncema Škerlak segel globoko
do srca. Erni in Irma sta med nagovori, ki jih ni
bilo malo, pogosto morala seči po robčku, saj
so jima pritekale solze radosti.

Med posebnimi gosti je bil Jože Hirnök iz Monoštra,
predsednik Slovenske zveze na Madžarskem. S svojo
ekipo je za ta dogodek iz Madžarske pripeljal mogočno
kad, polno ribje čorbe, ki se jo pojedli do zadnje žlice. Ni
težav, da se ta dva ne bi sporazumela, kajti Hirnök govori
čisto po slovensko, Ernek pa perfekto po madžarsko.

Erneka je prišlo pozdravit skoraj 300 ljudi, se pravi, da
je zelo znan in dober mož. Zabavalo se je staro in mlado,
od prijateljev, sodelavcev, sosedov, sorodnikov do stricev
in strin. Zabava je trajala do jutranjih ur. Upamo, da se
spet zberemo ob njegovi 80-letnici – in to na Pindži. To ne
bi bilo slabo. Takrat bo Pindža verjetno že gostila
evropske delegate.

Tokrat smo se dogovorili za zmenek pri profesorju Marillu v njegovem mehiškem lokalu El Torito. S Karličkom sva bila točna. Zasedla sva sedeža za točilno mizo in čakala Jiržija. Odkar imam svoj mercedes, prihajam na zmenek sam. Vožnja v lastni limuzini po Beverly Hillsu in Rodeo Dr. ni samo snobovski, marveč tudi dosanjan mladostni sen. To ni bil kabriolet S 500, marveč E 300 s pomično streho. Preden sem ga kupil od znanega hrvaškega mehanika za 3850 dolarjev, je njegova lastnica, stara gospa, prevozila z njim petnajst let svojega življenja in 133 tisoč milj. Mercedes je bil dobro ohranjen, narejen po meri starega pesnika, še vedno romantičnega scenarista, ki je verjel vase, čakal na svoj feniksov trenutek.

Jirži je vstopil v lokal z visoko plavalasko z dolgimi, športnimi nogami. Predstavil jo je.

Zlati ameriški kovanec

- To je Natka, ena od izvršnih bančnih izvedenk iz Prage. V Los Angeles je prišla na tritedenski tečaj za izpopolnjevanje angleške komercialne frazeologije.

Profesor jo je gledal, kot da je Plavi angel, se stresel, da bi se vrnil v sedanost, in nam pripravil štiri margarite, da bi se vsi skupaj malo ohladili. Za jed je predlagal nekaj malega, mehiški krožnik z rebričami, pokimali smo in se zaklepetali. Natka je hotela vnaprej plačati, kajti dan je bil kratak, obveznosti velike, med drugim je hotela kupiti palice za golf, da bi z možem igrala po čeških livadah. Iz denarnice je potegnila zlati kovanec, Gold Coin, vreden 70 dolarjev. Na eni strani je bila figura Svobode z napisom Liberty, na drugi je bil napis In God we Trust. Profesorju na drugi strani pulta so se zaiskrile oči.

- Poznam ta kovanec. Vreden je več kot sedemdeset dolarjev. Toda nekoč, leta 1933, je izšel zlati dvojni orel, ki ni stal deset, marveč dvajset dolarjev.

- Vem, je rekla denarna izvedenka iz tujine. Ko je Franklin Roosevelt postal predsednik države, je zahteval, da se potegnejo iz obtoka vsi zlatniki, da bi tako zaježil inflacijo in veliko depresijo. Tako zlati kovanci, znani kot dvojni orel, skovani 1933., v bistvu niso prišli do potrošnikov.

- Koliko so jih skovali? sem vprašal in skrknil margarito. O denarju in finančnih transakcijah nisem imel pojma.

Točno 445.000. Vendar so jih vse vrnili v stiskalnico, uničili.

Profesor Marillo se je prijel za točilno mizo. Počasi je spravljal iz sebe. Nekaj kovanec je ostalo. Za dva vem, da sta v nacionalnem muzeju. Moj stari oče je imel en zlati, dvoglavi kovanec. Nekaj

so jih namreč ukradli. Stari oče si je enega vtaknil v žep in hotel pobegniti v Mehiko. Na meji so ga ujeli, pregledali, ona pa je zlatnik pogoltnil. Cariniki so ga zaprli, dali v karanteno in vlivali vanj ribje olje. Moral je sedeti na stranišni školjki, dokler ni zlatnik izpadel iz njega. Potem so ga odpeljali do meje, sunili v rit in mu prepovedali vrnitev v Ameriko.

- Pomisli, tvoj stari oče je sral zlatnike kot kakšen pravljnični osel ... je hitro ugotovil Jirka in vsi smo se zasmejali. Jirka pa se je dvignil in odšel iz lokala.

- Ameriška tajna policija je odkrila, da je glavni zlatnik George McCann zatajil deset zlatnikov. Devet je vrnil, deseti pa se je znašel v bogati kolekciji egiptovskega kralja Faruka.

- Točno, je rekla Natka. Samo trije kovanci so ostali. Dva sta danes v Smithsonian Institutu, in tretji je ta, ki ga je imel Faruk.

- Kako je zlatnik prišel v Farukove roke? je vprašal Karliček.

- Kovanec je bil leta 1844 ukraden. Med drugo svetovno vojno Američani niso hoteli škandala, kajti Egipt je bil strateško mesto v Sredozemlju. CIA je leta 1952 predlagala, da bi kovanec prišel na dražbo, da bi ga lahko odkupili.

- In kaj se je zgodilo s kovancem? To je napeto kot Da Vincijeva šifra, sem pripomnil in srknil margarito.

Natka je strokovno nadaljevala. Pred desetimi leti je angleški preprodajalec Stephan Fenton prinesel zlati kovanec Double Eagle v hotel Waldorf Astoria v New Yorku, da bi ga prodal ameriškim numizmatikom. Tam so bili zvezni agentje, ki so Fentona aretirali, kovanec pa zaplenili.

- In kje je kovanec danes? je vprašal profesor in zmešal še štiri margarite. Jirži se je brez besed vrnil in vključil v pogovor.

- Leta 2002 se je kovanec znašel na aukciji v Sothebyju. Neki anonimni kupec ga je kupil za 7.590.020 dolarjev.

- Uh, smo rekli vsi po vrsti in pomislili, kaj bi bilo, če bi imeli takšen kovanec v žepu.

- Pa to je ena od večjih numizmatičnih skrivnosti, je rekel Jirži, potegnil iz žepa štiri zlate kovance Double Eagle in nam jih brez besed razdelil.

Zazijali smo, kajti to so bili zlati kovanci po 50 dolarjev.

Profesor Marillo je s tresočo roko ponesel zlatnik k ustom in ugriznil vanj.

- Jirži, ne

šali se. To so čokoladni zlatniki!

- Vendar priznaj: dobro so narejeni. Slaščičarna Dvoržak.

- Mene pa še vedno zanima, kje je Farukov zlatnik?

- Clovek, ki ga je kupil - mogoče je bil to državni agent - ga je shranil v Federalno banko za rezerve v New Yorku.

Ponovno smo se zazrli v čokoladne kovance in obžalovali, da niso pravi. Natka je pospravila svoj zlati kovanec, kajti Jirži ji ni dovolil, da bi plačala.

- Predlagam, da kupite zlatnik za sedemdeset dolarjev. Njegova cena bo zrasla. Čez leto, dve bo vreden več sto dolarjev.

- Jaz ne bi hodil s tem po Los Angelesu. Tukaj ubijajo že za dva navadna, papirnata dolarja.

- Jaz jutri odhajam domov, se je branila Natka.

Profesor je odvil staniolni papir in rekel Jiržiju: Vedno mi pripraviš kakšno presenečenje. Čokolada in margarita ne gresta skupaj.

- Potem ga ne pojej. Spomni se, kaj se je zgodilo tvojemu staremu očetu. Lahko bi tudi ti ves dan grel straniščno školjko!

Zasmejali smo se.

Nisem prepričan, da bomo kupili zlatega orla. Bolje bi bilo odkriti naftno vrtino.

RAZMIŠLJANJE
Nejc Halas,
dijak/maturant
Gimnazije Murska Sobota

Mladost je ideal starejših. Dejstvo je, da se ta beseda najpogosteje pojavi na repertoarju tistih, ki so svoja »najlepša« leta že preživeli, zdaj pa se z nostalgijo in bridkim nasmeškom na obrazu spominjajo časov, katerim so namenjeni večni slavospevi.

Kaj pa mladi? Kaj pomeni beseda mladost današnji mladini? Kaj pomeni meni?

Mladost je ideal starejših

Ne vem. Takšen bi bil verjetno odgovor vsakega mladega človeka, ki bi brez fige v žepu iskreno in pošteno odgovoril na zgornje vprašanje, kajti vsak drug odgovor bi bil preveč klišejski, naučen na pamet kakor poštevanka v tretjem razredu osnovne šole.

In zakaj je tako? Preprosto zato, ker je mladost za mlade nekaj povsem samoumevnega, kot na primer obvezna sobotna veselica z nedeljskim mačkom.

Mladina je pač mlada podnevi in ponoči, pa se tega sploh ne zaveda. Žalostno? Niti ne. Med tednom je mularija v šoli, v petek zvečer na zmenku, v soboto v disku in v nedeljo v postelji. In poleg vsega tega naj še premišljuje o mladosti?!

Kako pa na vse to gledajo tisti, ki živijo od jutranje kave in trdega dela, obremenjeni z odgovornostjo in tečnimi šefi? Ti verjetno neodobravajoče kimajo z glavo, buljijo v članek in se sprašujejo, kdo je ta predstavnik mularije, ki ne ve, kaj mu pomeni mladost. Mar res ni nobene lepe misli o mladosti, ki bi jo znal na pamet in modro vtikal v svoje še »nezrelo« razmišljanje? Da, seveda so misli, verzi in arije, ki sem jih nešteto krat slišal, še preden sem sploh sam znal prebrati zgodnico iz Cicibana.

Kaj je torej tisto, kar naredi mladost vredno večnih slavospevov in objokovanj? Kaj je tisto, kar pri mladosti cenijo starejši in česa se mladina ne zaveda? Je to zdravo, mlado telo na vrhuncu moči, s katerim se da marsikaj početi in povrh vsega še uspešno prestati naporno sobotno zabavo, ne da bi te v nedeljo preveč pekla vest, ker se vedeš skrajno neodgovorno in nezrelo? Mogoče druženje s prijatelji, fanti, dekleti ... Saj večino tega lahko počneš tudi takrat, ko odrasteš. Upam, kajti tisti, ki so se poročili in si omislili otroke, podvojili težo in količino popite kave, pravijo, da je z mladostjo zabave konec. Če je res tako, potem se bom tako ali drugače še sam čez nekaj let pridružil družini, ki bo z žlahtno kapljico v roki in solzami v obeh pela hvalnice minljivi mladosti.

Kdo je torej kriv, da mladost ni večna? Najlažje je za to okriviti našo ljubo mati naravo, službo, odgovornost, družino, mastno prehrano in cigarete. In to ti ob polnoči vedo našti vsi tisti nergači, ki so pri dvajsetih pokadili prvo cigareto, pri petnajstih sanjari o poroki, otrocih in vedno obloženi mizi, sedaj pa bi bili radi spet mladi. Ampak s tem ni nič narobe. Mladina sanjari o prihodnosti, stari pa o mladosti. Najbolj me pri tem moti le to, da se veliko odraslih obnaša tako, kakor da se lepo življenje konča z mladostjo, kakor da se vse mladostniške sanje, polne optimizma in vrednot, kasneje izjalovijo. Mar ni lepo hoditi v službo, vzgajati otroke, biti odgovoren? So res tiste vrednote, o katerih potihoma sanja mlad človek in katere mu na glas ponavljajo odrasli, krive, da se mladost enkrat konča?

Vse prevečkrat se mi zdi, da tisti, ki pogrešajo svoja mlada leta, preprosto niso zadovoljni s svojim sedanjim življenjem. Če je to nezadovoljstvo pesniški navdih za opevanje mladosti, potem srčno upam, da ne bom kdaj tudi sam napisal kakšne simfonije na to temo.

Po mojem mladost ni nič drugega kot čas, ko se na vrhuncu moči spoprimeš z negotovo prihodnostjo, od katere je odvisno, ali boš nekoč lahko povedal, da se lepo življenje ne konča z mladostjo.

MADE IN USA

Branko Šomen

Človek, ki je zaznamoval štiri desetletja gostinstva

Verjamem, da je težko najti Prekmurca ali Prleka srednjih let (pa tudi kaj več ali manj), ki ne pozna Sobočana FRANCA VUČINE. Z njim so povezana zadnja štiri desetletja gostinstva v pokrajini ob Muri, bil je praktično povsod, kamor so zahajali (in še zahajajo) lačni in žejni. Poklicno pot je začel daljnega 1965. leta na Gorenjskem, v hotelu Park na Bledu. Pravi, da je gostinstvo eden od poklicev, ki te zastrupijo. In ko si enkrat »oštarijaš«, to ostaneš.

Sicer pa je Vučina veliko hodil po svetu, stregel mnogim gostom, pa še vedno trdi, da smo Pomurci daleč najboljši. Pogovarjala sva se, ko je pred svojim zdajšnjim lokalom v beltinskem gradu pripravljal slastni sobotni bograč, zato sva pomenkovanje večkrat prekinila – intervju je kljub temu uspel, upam pa, da tudi bograč. Če pa se je kaj »sfiziilo«, se opravičujem.

Ni dobro skakati, četudi samo prek stopnic!

Kako je prišlo do odločitve za gostinstvo?

Spomnim se, da so iskali natakarije – vajence. Zato sem se odločil za to smer – po šolanju sem se želel zaposliti v Murski Soboti pri Zvezdi, pa takrat novincev niso sprejemali. Zato sem se odpravil s trebuhom za kruhom v nemški Ingolstadt.

Kot natakarij?

Ne, delal sem, tako kot večina Prekmurcev, v avtomobilski tovarni Audi. V lakirnici pa tudi drugod. Trajalo je eno leto, nato sem se vrnil.

In si kupil audija?

Eh, kje pa, toliko v kratkem času nisem zaslužil. Nato sem šel k vojakom v Našice, kasneje pa sem bil enajst mesecev v splitski vojaški bolnišnici. Po vrnitvi sem se znova prijavil pri Zvezdi in tokrat mi je uspelo. Dobil sem službo v takratni Čardi, in sicer septembra 1971.

VUČINA

Kakšni so bili odnosi med natakariji in natakariicami?

Čisto v redu, služili smo narodu.

»Indašnja« Čarda je bila menda središče takratnega dogajanja, družabnega življenja?

Seveda, saj ni bilo veseljačenja, ki se ne bi končalo prav v Čardi. Bila je odprta do jutra, in ko je bilo povsod drugod zaprto, so prišli k nam. Razposajeni in dobre volje so uživali v ponudbi in pristni ciganski glásbi. Pa še kegljišče je privabljal veliko ljudi.

Se je dobro zaslužilo?

Še kar. Posebej veliko je bilo Italijanov, večinoma so bili lovci. Velikokrat so si naročili postrežbo kar v sobo in to je bilo seveda dražje kot običajno. No, potem sem se za dve leti odpravil na Dunaj, kjer sem delal v restavraciji v prvem okrožju. Lastnik je bil Slovenec, gostje pa so prihajali od vsepovsod. Ker je bila restavracija blizu znamenite dunajske opere, so tja zahajali ljudje iz visoke družbe, tudi znane operne pevke in pevci.

So bili radodarni?

Moral si vedeti, kako se je treba obnašati – največkrat je bilo bolje, če si gosta vljudno pozdravil, mu pomagal sleči in kasneje obleči plašč, kot pa da si se dve uri motovilil okrog njega in bil vsiljiv. Če si bil tak, ponavadi še napitnine ni bilo.

Ko sem prišel iz Avstrije, sem dve leti delal v Moravskih Toplicah, potem pa sem šel za poslovođjo k Benkiču. To je bila nekoč znana gostilna (zdaj so tam bloki v Lendavski ulici, op. p.). Ogrevali smo jo s pečjo na drva, spomnim pa se tudi, da je bilo tam skladišče. Pri Benkiču sem bil poslovođja. A ni bilo sreče, saj sem si nekoč, ko sem zvečer nesel k Zvezdi iztržek, zlomil nogo, ko sem skočil prek stopnic.

Torej ni dobro skakati?

Ne, ni dobro. Ne prek stopnic niti prek plota.

S tako poškodbo je težko biti natakarij?

Ja, to mi je dejal tudi legendarni direktor Zvezde Černjavič, češ da ne bom več hodil po svojih nogah. Tako sem bil štiri leta v recepciji soboške Zvezde, ki je bila takrat še

hotel. V osemdesetih letih sem delal v Grajskem hramu, ko je šel poslovođja Zvezde Karas v pokoj, pa sem ga nadomestil. Končno sem se službeno preselil v Beltince. V tukajšnji Zvezdi sem bil od leta 1991 do 2003.

In danes lokal v središču Beltincev sameva prazen in zaprt.

To je žalostno. Sam sem ga želel kupiti, in če bi mi to takrat uspelo, mislim, da bi še vedno dobro delali. Ampak moral sem se pač sprijazniti s tem, da v življenju ni vedno tako, kot načrtuješ oziroma si želiš. Po drugi strani pa mi zdaj ni tako zelo žal, saj smo si bili konec koncev konkurenca.

VUČINA

To niso bili lahko časi ...

Seveda ne. Žena je bila pri Potrošniku in tudi ostala brez službe. Imava dva sina in eden (Matej) je po izobrazbi gostinec. Drugi (Sebastijan) je strojnik, a zdaj tudi pomaga v gostilni, če je treba. Odločili smo se namreč, da poskusimo z restavracijo v beltinskem gradu. Začeli smo decembra 2004 in jo poimenovali Grajski stolp. Lokal imamo v najemu za trideset let, obnovili pa smo ga sami.

In ta bograč, ki se pravkar kuha?

To je zdaj že tradicija. Vsakič skuham dvajset do trideset porcij, če je napovedana večja družba, tudi več. Vedno je razprodan.

Kaj pa bogračijada?

Na tekmovalna zadnja leta ne hodim, to je že preteklost. Ko pa sem še bil pri Zvezdi, sem se udeleževal številnih gostinskih zborov, bil sem tudi mentor mnogim mladim natakarijem oziroma gostincem. Od leta 1982 sem tudi vinski svetovalec (sommelier), med drugim imam dve srebrni medalji. Zdaj sem višji vinski svetovalec. V zadnjem času je zelo čislana veda enogastronomija, ki govori o skladju zaužite hrane in pijače.

In kaj vam je bolj všeč – hrana ali pijača?

Oboje je v redu. Pri hrani nisem izbirčen – mora biti malo in okusno, ne maram gromozanskih porcij. Še raje pa spijem kozarec žlahtne kapljice. Seveda do mere kot naj bi bila.

Kaj pa, ko je čez?

Ja, tudi to se zgodi. Za gostinstvo je značilno, da ni delovnega časa. Res pa je, da smo ga včasih tudi »lastnoročno«

Pokoj?

Res ni več daleč, mislim, da še tri leta in pol. Ampak prepričan sem, da brez gostinstva ne bom mogel, da bom delal in pomagal, dokler bom lahko migał.

Bojan Peček
Natalija Juhnov

O bratih Kontrec boste lahko prebrali v naslednjih Penovih vrsticah. In čeprav ste gotovo že slišali za glasbeno skupino, ki sta jo ustanovila brata Mišo in Jože, se bomo tokrat skušali nekoliko izogniti tej plati življenja, ki se ji pravi Langa, in odkriti še druge zgodbe njunega odrasčanja, ki pa so prav tako povezane z glasbo – pa naj si bo s kitaro, ki jo je kupil Jože z denarjem od zbranega starega železa, ali s prvim nastopom, ko sta Jože in Mišo ob praznikih hodila od hiše do hiše v Černelavcih, Polani, Predanovcih in v Murski Soboti ter igrala tamkajšnjim prebivalcem v zameno za lepe želje in kakšen simboličen znesek v obliki bankovcev ali kovancev.

Kitara je bila v izlozbi

Tako Jože, ki bo letos dopolnil 35 let, kot deset let mlajši Mišo sta odrasčala na Pušči v bližini Murske Sobotice. »V našem naselju je takrat vladala revščina. Skorajda ničesar si nismo mogli privoščiti. Že majhni otroci smo začeli zbirati staro železo in druge kovine oziroma material, ki smo ga s triciklom vozili na odpad, kjer so nam za pripeljano odsteli nekaj denarja, da smo si lahko kupili kruh in mleko. Življenje ni bilo lahko. Pozimi smo zmrzovali v snegu, ko smo nalagali stare peči

po mizi ali vsaj s posodo,« se nasmehe Mišo. Jože je začel igrati od hiše do hiše s šestimi leti. Romi ali Cigani, kakor je Jožetu ljubše, so ob praznikih in proščenjih hodili od hiše do hiše ter igrali in voščili. »Delali smo pridno in pošteno, zraven sta bila obvezna kitara in harmonika. Takrat še ni bilo elektronike, ki bi igrala namesto nas,« je povedal Jože. Resnejša glasbena pot se je začela pri štirinajstih letih. Prvi Jožetov ansambel se je imenoval Palme. Dobrih petnajst let je bil z njimi. Nato je začel prepričevati brata, da bi

Mišo in Jože Kontrec

Apartma in aperitiv lahko imata včasih enak pomen

vala in ga je voditeljica Simona Špindler povprašala po imenih njegovih osmih otrok, se jih ni mogel spomniti. Prosil me je za pomoč pa tudi jaz nisem vedel vseh imen na pamet. Na koncu se je zgodilo, da je k svojim otrokom prišel še enega sosedovega,« je vedel povedati Mišo. »Ko pa smo bili v Mariboru, sem za točilno mizo prosil, naj mi dajo apartma, čeprav sem želel aperitiv. Na koncu sem skušal natakarka prepričati, da imata v Prekmurju besedi apartma in aperitiv enak pomen,« je dodal še Jože.

Jože in Mišo imata še tri sestre. Ena živi na Pušči, druga v Černelavcih, tretja v Avstriji. »Ampak one pojejo samo doma,« se pošali Jože. Njegova družina je sprejela, da je njegov poklic povezan z odsotnostjo od doma in nočnim delom. »Zame glasba ni hobi, temveč poklic, ki pa ga opravljam z ljubeznijo. Še vedno ne razumem glasbenikov, ki pridejo v neki ansambel in najprej vprašajo, koliko bodo dobili plačano, nato pa se že pred prvim nastopom pri- tožujejo, da je preveč dela in nastopov,« smo izvedeli od Jožeta. Njegova žena vedno ve, kje nastopa. Mišo je zaenkrat še neporočen. »Zato mi nihče ne komplicira,« je v smehu povedal Jože.

Domači glasbeniki tudi počivajo

Najlepša od vsega so pri Kontrečevih družinska srečanja. Takrat domači glasbeniki počivajo, igrajo pa drugi ansambli. »Ker je oče iz bližine Osijeka, ponavadi povabimo glasbenike od tam,« sta povedala Jože in Mišo. Oba sta priznala, da rada poslušata hrvaško glasbo, a hkrati cenita dogajanje na slovenski glasbeni sceni. Oba obvladata tako slovenski kot tuji glasbeni repertoar. In če smo že pri repertoarju, Jože in Mišo pravita, da se bliža poletje, ki je čas zabav in prireditev, to pa pomeni, da bo spet treba naštudirati nekaj novih uspešnic

Dejan Fujs

Nastopila sta tudi v Italiji.

na naše prevozno sredstvo s tremi kolesi, poleti smo se potili v vročem soncu. Najbolj smo se jezili, ko je kateri od nas staro železo prevrnil s tricikla in je bilo treba vse znova naložiti,« se spominja Mišo Kontrec. Vsakič, ko so se s triciklom peljali mimo zgradbe v Slovenski ulici v Murski Soboti, kjer so nekoč v trgovini Elektrotehna prodajali glasbila, se je bilo treba ustaviti pred izlozbo. Jože je namreč opazoval kitaro, ki se je ponujala skozi steklo, toda kdo je lahko takrat pomislil, da bi si jo lahko kupil. Kljub vsemu je bila njegova vztrajnost poplačana. Zbral je toliko starega železa in pretovoril toliko starih peči, da je bilo dovolj za nakup instrumenta. Nekaj let pozneje, ko je začel dobivati nekoliko višjo plačo, je tako Mišu kot Jožetu pri nakupu glasbil pomagal tudi oče, ki je bil zaposlen pri soboški Komunali.

Najprej je bilo v Dobrovniku

Mišo se je najprej navdušil nad bobni. »Pokažite mi otroka, ki ni navdušen nad bobnanjem. Če že nima bobnov, pa bobna

nastopala skupaj. Mišove bobne so kmalu zamenjale klaviature in nato harmonika. Duo Hollywood je prvič nastopil v Dobrovniku v gostilni pri Lujzi. Treme je bilo veliko manj pri Jožetu, ki je že imel glasbene izkušnje, poleg tega je nastopal tudi z Otom Pestnerjem, veliko več pa pri Mišu, a se je pred publiko kar hitro znašel. Zdaj glasbenika že vrsto let nimata treme, vsak nastop pa pomeni nov izziv. Kakor tisti, ko sta pred več kot tisočglavo množico nastopila na odprtem odru v bližini Milana, kjer so pred njuno skupino pele tudi takšne glasbene zvezde, kot so na primer Gyps Kings. »Skoraj sem se zgubil na odru, tako velik je bil,« se je nasmehnil Mišo. Enkrat bi morali nastopati z Lango tudi na Ferskih otokih, vendar se zaradi strahu pred letenjem koncerta nismo udeležili,« smo še slišali od bratov Kontrec.

Naročil bi apartma

Smeh je tisti, ki ponavadi polni dneve bratov Kontrec. Še posebno, kadar ima Jože svoj dan. »Ko smo bili v studiu Murskega

LEGENDE

Bea Baboš Logar

Carola Czifrák Berzsényi

Njena podoba pa kot da še vedno lebdi nad nami – s šopkom z bog ve čigavega vrta

Če kdo v našem mestu, potem je legenda v dobesednem pomenu prav Czifrak neni – ženska, ki je pred štiridesetimi leti odnesla v grob svojo pravo identiteto, za njo pa je ostalo kup zgodb in spominov, tako številnih, tako podobnih pa tudi različnih, da lahko govorimo že o ljudskem izročilu, če ne o mitologiji, saj je tudi v teh zgodbah malo dokazanega ali resničnega. Tisti, ki smo jo še videli živo, lahko potrdimo, da je hodila po naših ulicah, saj v Soboti skoraj ni bilo družine, pri kateri se ne bi kdaj ustavila, opoldne pojedla *dödöle*, zvečer pa *krumpli leves* ali *piritott kenyér* – na plošči pečen črn kruh, podgrnjen s česnom in namazan z mastjo. In vsi jo še vedno vidimo pred seboj – majhna, v črnem, dolga obleka, visoko počesani lasje, lornjon, klobuk, sprehajalna palica, nakit – še po vseh teh letih lebdi nad našim mestom kot nekakšen zaščitni znak, res prava legenda, ki se je s svojimi zgodbami začela ustvarjati sama, drugi pa so dodajali. Telesno se je od našega mesta poslovila leta 1964 – kot občinska sirota, pa vendar z imenitnim pogrebom, kakršnega si je ta dama, ki je umrla kot beračica, želela – s pevskim zborom in godbo na pihala. Zgodbe, ki jih zbiramo, pa so na žalost iz »druge roke«, prepozni smo za kakšnih dvajset, trideset let, ko so še živeli naši starši in stari starši. Ljudje, ki danes veljamo za »stare« – tiste, ki znajo pripovedovati –, smo bili takrat še srednješolci ali otroci. Takrat smo mogoče tekali za njo v tropu in se iz nje norčevali, mogoče vlekli na ušesa, kadar je zvečer prišla na obisk. Malo se nam je tudi smilila in sočustvovali smo z njo, ko so omame pripovedovale, da je bila včasih imenitna gospa, ki ji ni bilo treba nič delati, da je imela služkinje, zakurjeno v vseh sobah in tudi na stranišču, avto, šoferja in preprogo, po kateri je v ta avto stopala. V času naše mladosti o vsem tem ni bilo več niti sledu. Kot podnajemnica se je, prebijala v različnih soboških stanovanjih – kakor je pač nanese, a tudi teh lokacij je po pripovedih kar nekaj preveč – včasih bi morala stanovati kar na dveh hkrati. Sama se spominjam temne luknje za hotelom Central. Bilo je v času, ko sem hodila v sedmi ali osmi razred osnovne šole in s sošolko sva ji na prošnjo »dragi omladina, pomagala« nesli tja mrežo s krompirjem. Po tistem se srečanj ne spominjam več in tudi ne, ali je še kdaj prišla k omami na *krumpli leves*, kar se je prej, še v mojih otroških letih, pogosto dogajalo. In vedno me je tudi zatožila, če sem se na cesti norčevala iz nje. Nihče pa ni vedel točno, kdo je bila v resnici oziroma kdo je bila, preden se je poročila z uglednim odvetnikom dr. Czifrakom in pred prvo vojno prišla z njim v Soboto. Je bila grofica, kot je trdila sama? Je bila ciganka, kot so govorili ljudje? Je bila kar oboje? Hči grofa in lepe ciganke? To bi pojasnilo njeno lepoto, njeno zelo visokostno obnašanje pa njeno razbrzdano in potepuško naravo. Bila je mati treh otrok, a po moževi smrti ni živela z nobenim od njih. Raje od hiše do hiše. Raje vedno na poti. Njen mož, odvetnik, madžaron in pomemben politik je v stari Soboti gotovo imel svoj položaj. O njem pišeta Miško Kranjec v Rdečem gardistu in Ivan Jerič v Zgodovini madžarizacije v Prekmurju. A zamegljeno je tudi, zakaj je po njegovi smrti izgubila veliko gosposko hišo in popolnoma obubožala. A mogoče je bil gospod Czifrak kljub svojemu ugledu pomemben le zato, ker jo je pripeljal v Soboto in jo nato kar hitro pustil samo, da je živela, kot je hotela, in da je lahko postala legenda. Da je postala oseba iz romana – vedno manj stvarna in vedno bolj izmišljena. Drugačnega in veliko večjega formata, kot ga je bila vajena soboška velika in mala gospoda. Zato, oprost, Czifrak neni, ker smo se ti norčevali. Nismo vedeli, da imaš pravico biti drugačna od nas, ker si prišla v naše mestece iz nekega drugega, večjega sveta – iz zgodb, ki jih nismo poznali, ki jim nismo verjeli. A v bistvu smo bili ponosni nate. Tudi zaradi tebe je bila Sobota nekoč vsaj malo aristokratsko mesto.

To »aristokratsko« mesto in čas skušajo oživiti tudi drobne pripovedi nam vsem v spomin. Tisto, kar manjka, in manjka veliko, vstavite sami – vsak kamenček v mozaiku je dragocen. O Czifrak neni so pripovedovali Gizela Sraka, Vili Žižek, Marika Cimer, Nataša Vrečič, Marjeta Trop, Anica Geder, Brigita Bavčar, literarno pa sta jo upodobila Jožef Rituper – Dodo in Janez Mataj.

Janez Mataj: Cintor

[odlomek iz kmalu objavljenega romana]

Dve uri po polnoči se je razpoloženje v kazinu povsem spremenilo: glasno govorjenje moških, hihitanje žensk in potrkanje kozarcev je spominjalo na veselico neke v vaški gostilni. Muzikanti pa so najbrž hote pozabili igrati valček in tango, ker je bil čardaš najprimernejši razpoloženju že opitih povablencev. Edita je bila srečna; mladi Takač jo je objemal okrog ramen, se poigraval s prsti po njenem hrbtu. In ko je občutila skozi svilen obleko dotik moške roke, so jo spreletavali mravljinici. Sramežljivo je pogledovala očeta in mamo; sram jo je bilo, ker jo arhitekt vpriči njihuj objema. Toda bila je še bolj presenečena zaradi očeta, ki je z eno roko objemal mamo, z drugo pa med prsti držal tlečo cigaro. Mama se je privijala k očetu, se smehljala in spominjala na nevesto v objemu mladoženca. Nenadoma pa je povsem pozabila na občutek sramu, ker se je v kazinu razleglo glasno ploskanje, pomešano s hihitanjem žensk; sredi plesišča je poskakovala gospa Cifrak. Krilila je z rokami nad glavo, se vrtela v taktu čardaša in spominjala na polgolo ciganko, ki pleše v šotoru na kmečkem sejmu. Edita se je narahlo izvila iz arhitektovega objema. »Da bom bolje videla Cifrakovo,« se mu je opravičevala in pogledovala na plesišče. Glas cimbal in violine je postajal vse glasnejši in je povsem preglasil igranje harmonike in klarineta. Čez trenutek ali dva pa je bilo plesišče skoraj premajhno za vse plesalce, ki so poskakovali v taktu čardaša. Naenkrat se je zopet zasišalo glasno ploskanje: gospa Cifrak se je sežula in držeč visoko nad glavo dva čevlja poskakovala sredi plesišča. Mož, advokat Cifrak, se je mrščil v obraz, stopical na mestu in besno pogledoval ženo, ki je bosa plesala pred njim. Plesalci so ploskali, se hahljali in se počasi odmikali od bosa plesalke. Tedaj jo je mož hitro pograbil okrog pasu in jo povlekel k sebi. Toda gospa Cifrak se je otepala, brčala z bosimi nogami in mahala s čevlji okrog njegove glave. Možev objem je bil najbrž preslaboten, ker se je hitro

Grob zakoncev Czifrak na soboškem pokopališču

izvila in hihitajoč stekla na sredo plesišča. Advokat, rdeč v obraz, je besno ošinil ženo, trenutek ali dva še stopical na mestu, nato pa hitrih korakov stekel s plesišča. Sedel je k mizi, si podprl glavo z roko in ježno bliskal z očmi. Gospod Cifrak je bil navajen ženinih muh, ker je v javnosti že počela vsemogoče, samo da bi pritegnila pozornost. Kot bi odrezal, so muzikanti nehali igrati. Tudi ona je obstala. Slišalo se je le glasno hihitanje gledalcev, ki so se drenjali ob plesišču.

»Istenem, istenem. Ka pa dela, nimača? Slači si gvan!« je na ves glas kričala gospa Ašer in dregnila moža, ki pa se ni zmenil zanjo.

»Ko se bo slekla, bo konec njene predstave, saj smo že vajeni njene neumnosti,« se je smehljajal gospod Ašer.

Advokatova žena ni bila puritanka; prejsvobodomiselnja je s svojim svetovljanskim obnašanjem zapeljevala mlade soboške meščanke, da so se začele istovetiti z njeno podobo. Ker je bila temne polti, so ji meščani pripisali cigansko poreklo. Od kod je bila doma in ali je bila res ciganka, advokat ni zaupal niti najboljšim prijateljem.

In tistega večera v Dobrayevem kazinu se je Cifrakova slekla, a ne do golega. Ko je z rokami povlekla do tal segajoče lesketajoče se krilo čez glavo in ga vrgla proč, so muzikanti zaigrali mazurko, a ni poskakovala; stoje sredi plesišča se je zvijala v bokih, tresla z zadnjico, krilila z rokami visoko nad glavo in spominjala na plesalko v haremu. Svilene bele dolge spodnjice so ji segale pod kolena in stezniki, ki je oklepal njeno telo, je poudarjal vitko postavo mlade ženske v najlepših letih. Hitrejša je bila mazurka, bolj se je Cifrakova zvijala v bokih. Ko pa je odvrlo še rdečo čipkasto bluzo, se je razleglo glasno žvižganje moških, ki je preglasilo muzikante.

In takrat je bilo njenega slačenja konec: advokat Cifrak je hitro odrinil stol in ga brcnil z nogo, da se je prevrnil pod mizo. Trenutek ali dva je obstal pred mizo, v obraz belil, ramena so mu podrhtavala v silnem razburjenju, nato pa hitro stekel na plesišče. Cifrakova je razkoračenih nog stala sredi plesišča in se smehljala; najbrž je bila srečna, ker je spet vzbudila pozornost, ki so jo je vedno želela.

»Obleci se. In na čevlje ne pozabi. Dovolj je bilo tvojih neumnosti!« je kričal advokat, ko si je z robčkom brisal vlažni obraz.

Gospa Cifrak se je hitreje oblekla kot maloprej slekla, in ko si je natikala čevlje, se je znova oglasilo glasno ploskanje in žvižganje moških. Tudi arhitekt Takač je ploskal in se na ves glas smejal. Edita pa je bila presenečena, ker je nocoj prvič videla žensko, ki je javnosti razkrila intimnost. Nenadoma se je spomnila, da ji je oče enkrat že govoril o njenem slačenju nekega poletnega dne, ko je advokat Cifrak povabil soboško inteligenco in oficirje iz stražnic ob Muri na zabavo v Norsinski gozd ob Ledavskem potoku. »Tudi midva

z mamo sva bila povabljena. Dan se je nagibal k večeru, ko smo bili že vsi pijani. In v pijanosti se marsikaj lahko zgodi, ji je zaupal oče. Cifrakova se je takrat slekla do golega. Skočila je na belega, najbrž oficirjevega konja in se vsa pijana stoje na njegovem hrbtu podila med debelim hrastovljem v gozdu. Konj je hrzal, se vzpenjal na zadnje noge, da bi se otresel na hrbtu stoječe Cifrakove. Toda ona je z vso močjo zategovala uzde. In konj je iznenada hrzajoč obstal tik ob najdebelejšem hrastu v gozdu. Skočila je z njega, gola kot jo je mati rodila, si z eno roko zakrila dojke, z dlanjo druge mednožje in na ves glas kričala: »Slekla sem se, slekla! Lahko me gledate. Cifrakovo gospo. Lepa sem. In gola kot dekleta v kupleraju.«

Bil sem presenečen – ne zato, ker sem videl golo žensko, temveč, ker me je advokatova žena spominjala na umetnico v cirku su. Vprašal sem se: le kje se je naučila jahanja, stoje na hrbtu konja, ker Cifrakova nista imela konjev in je še nikoli nisem videl jahati. Tistega večera sem prišel do spoznanja, da je advokatova žena najbrž že od malih nog jahala. Kje pa se je naučila cirkuškega jahanja, ne vem, prav tako tudi ne, kaj je počela, preden jo je advokat vzel za ženo.

Revna in samotna smrt, ki ne bi bila potrebna

OBČINSKA SKUPŠČINA
MURSKA SOBOTA

ŠT. 100/1964

P O T R D I L O

Podpisane D O R A F. rija, referent za socialno varstvo
Mestne občine M. Sobota potrjuje, da danes 8. oktobra
1964 sprejela od tov. KOŠERINE KRISTINE, Slatinske Račnice-Sra-
tovski št. 41 33.000.- (tridesettritisot) din. Omenjeni zne-
sek ji je izročila pokojna CIPRAK Karolina iz M. Sobote a
željo, naj se isti porabi za njen pogreb.

Referent za socialno
varstvo
Dora F. rija

Dinar izročila:
Krista Košinina

Potrdilo o shranjenem denarju

Kot se spominjajo ljudje, je Czifrak neni zadnja leta svojega življenja preživela v hudi revščini, skoraj beračila je po Soboti, zbiralala ostanke hrane,

česar pa ji ni bilo treba. Pripoved iz Radenec namreč prča o tem, da je Czifrak neni shranjevala svoj denar pri znancih. Kot že vemo, je rada hodila v Radence in pogosto obiskovala tudi gospo Kristo Košenina. Očitno se ji je zdela zaupanja vredna in je pri njej shranila 33.000 dinarjev, ki jih je gospa Košenina po njeni smrti odnesla na socialno skrbstvo v Mursko Soboto in zahtevala potrdilo o oddanem denarju. Potrdilo je našla in shranila hčerka Nataša in dokazuje, da bi Czifrak neni lahko živela drugače, kot je. Mogoče je hranila denar za otroke, mogoče za svoj pogreb, za katerega je želela, da bi bil »velik«, kot se spodobi za takšno gospo, ki je še za življenja postala legenda in še vedno vznemirja našo domišljijo.

Velika dama majhnega mesta

Tudi v Puconcih je bila kot doma

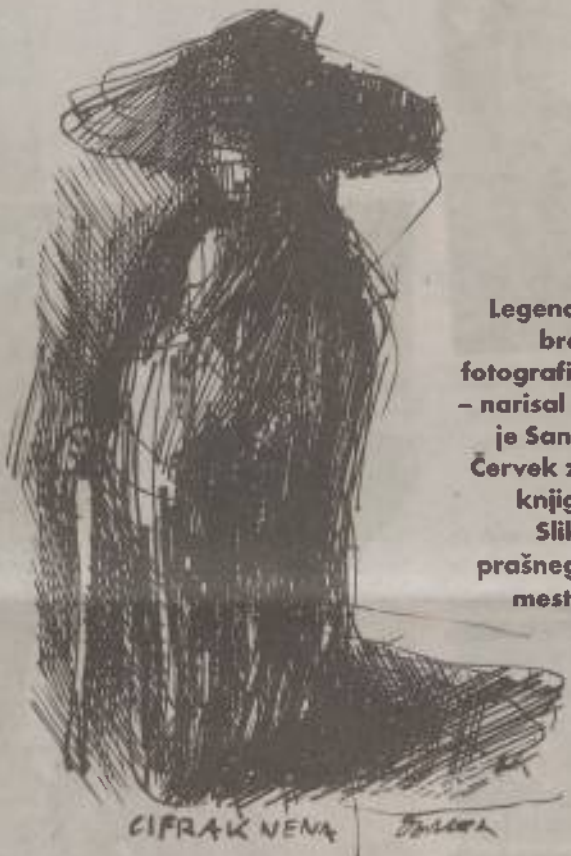

Hiša, ki je bila nekoč Czifrakova.

Jožef Rituper - Dodo Slike praš- nega mesta (odlomek)

Smo pa bili takrat že malo večji in smo hodili tja tudi skrivoma kadit, saj odraslih, predvsem takih, ki bi nas poznali in doma zatožili, sem ni bilo. Vedeli smo, da če bo tam Cifraknena, težav s cigaretami ne bo. Vsakomur, ki jo je prosil, je dala cigareto, kar se nam je zdelo neznansko imenitno, saj je s tem dejanjem pokazala, da nas ima že za odrasle. Vidite, bila je dobra z nami in kljub temu smo bili do te gospe krivični.

Menda je bila žena odvetnika. Hodila je po mestu s klobukom s širokimi kraji in tanko kovinsko damsko palico. Vsa je bila oblečena v črno. Imeli smo jo za čudaško, vendar danes menim, da ni bila. Vsa je bila oblečena v črno. Bila je drugačna od drugih in tudi na svet je gledala drugače, kar ljudem v našem mestu v njihovi preproščini ni bilo umljivo. Naše mesto je bilo premajhno za njo. O njej so govorili, da je bila v mladostnih letih prava lepota, na pol ciganske krvi, doma iz Budimpešte, stara pa veliko več, kot je sama priznavala; skratka, o njej se je govorilo več kot vedelo. Bila je prava gospa, vendar iz drugih časov, ki so bili nasilno presekani in se z novimi niso dali primerjati. Ker je bila drugače opravljena in je vse dneve drobljala po mestu ter obiskovala stare meščane, je pri nas vzbujala pozornost in otroško hudobnost. Ko smo jo opazili, smo se ji s primerne razdalje drli: »Cifrakojca, koma ideš?« Še rajši pa: »Karikaneni, hu, hu!« To jo je še najbolj raztogotilo, da je dvignila svojo palico in se napotila k nam, da smo se razbežali in začeli ponovno vpiti, ko se je obrnila in šla po svojih obiskih. Ni prosila vbogajme, si je pa rada izprosila kakšno malico, šopek rož ali cigarete. Rože, ki jih je dobila, je podarila pri drugi hiši ravno tako kot cigarete, ki jih je kje izprosila, dajala nam. Vedeli smo, da ima cigarete izprošene, saj je imela v barjavi škafli različne vrste cigaret. Naj mi Cifraknena oprost, da smo vpili za njo! Saj ji nismo hoteli nič hudega, le malo preveč razposajeni smo bili!

Legenda brez fotografije – narisal jo je Sandi Červak za knjigo Slike prašnega mesta.

ZAHVALA Ob težki izgubi naše 80-letne mame dr. Czifrakove Carole Berzsényi

IZ MURSKÉ SOBOTE

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so drago pokojnico spremljali na njen zadnji poti in zasuli njen grob z venc in cvetjem, ki ga je tako ljubila. Posebno se zahvaljujemo Skupščini občine Murska Sobota, godbi na pihala DPD »Svoboda«, gosp. duhovniku Lutharju za opravljeni pogrebni obred, vsem njenim znancem in prijateljem za izkazano pozornost in pomoč.

Murska Sobota, Szombathely, Budapest,
1. septembra 1964.

* Zalujoči: sin Pišta, hčerki Klara in Agnes z družinami

Dokaz velikega pogreba je tudi osmrtnica, objavljena v Vestniku.

Nikoli ni povedala, koliko je stara

Po tej značilnosti, ki pa seveda ni samo njena, se je spominja gospa Gizela Sraka, znana, zdaj že dolgo upokojena soboška učiteljica, katere spomin na Soboto seže daleč nazaj, vse do četrtega leta starosti, ko je bila v Soboti velika poplava. Gospa Czifrak pa, pravi, se je vedno ujezila, če jo je kdo vprašal, koliko je stara, in odgovorila, da se gosposke dame kaj takega pač ne sprašuje.

Tudi gospa Gizela ve, da se je v Soboti o njej govorilo marsikaj; resničnega in neresničnega, zgodbe so se tkale kar naprej. Menda sta se z možem, uglednim odvetnikom dr. Czifrakom, ločila in je z otroki živela

v Sombotelu, v Soboti pa je hodila le občasno. Pa vendar je dobro poznala vse in si vsakogar zapomnila. Ob neki priložnosti jo je gospa Srakova pozabila pozdraviti, ker je bila zamišljena, gospa Czifrak pa se je obrnila, uperila vanjo svoj lornjon in strogo rekla: »Mar vi niste Gizi?«

Soboško meščanstvo je pred vojno in tudi po njej zahajalo v Faflikovo kavarno – po vojni hotel Central – in gospa Czifrak se je zelo rada pridružila veselim družbam ter jih zabavala z duhovitim pogovorom in lepim petjem. Pela da je kot kakšna primadona – od madžarskih halgatov do opernih arij. Govorila je

več jezikov, obiskovala skoraj vse hiše v Soboti in tudi na nobenem pogrebu ni manjkala – seveda vedno z rožami. Bila je tudi uslužna in je znala marsikaj urediti, tako je na primer, ko se je najstarejši sin gospe Srakove učil klavir, izposlovala, da jim je neka gospa iz Markovec posodila imeniten koncertni klavir, da je lahko vadil doma. Pozneje, ko je stanovala za hotelom Central, je začela propadati, vendar svojega načina življenja in obnašanja ni spremenila, le sijaj je zbledel, in nato je umrla, odšla kar nenadoma in verjetno tudi našla svoj mir, saj v tem življenju ni imela obstanke.

O tem pripovedujeta sestri Marjeta Trop in Anica Geder, nekoč Škraban, hčeri puconskega trgovca.

Marjeta, ki je bila takrat še otrok, se je njenih prihodov vedno razveselila, saj jo je zelo občudovala. Ko jo je videla prihajati z vlaka, je že začela vpiti: »Anyuka – Czifrak neni idejo!« Imela je navado, da se je vedno, ko je prišla na obisk, najprej umila in lepo uredila. Imela je vse polno prstanov, kar je bilo otrokom zelo všeč. Tudi nohte je imela vedno lepo urejene, oblečena pa je bila temno, najbrž zato, ker je bila vdova. Kakšnih posebnih zgodb ali pa tega, kaj so se pogovarjali s starši, se ne spominja, saj takrat otroci niso smeli poslušati, kaj se pogovarjajo odrasli. Pozneje, ko je bila Marjeta že v službi, jo je obiskala v Soboti. Takrat je stanovala v veliki sobi v hiši Šomnovih. S ponosom ji je razkazala svoj porcelan – v bistvu ostanke zelo lepih servisov, ki jih je imela nekoč, ko je bila še velika gospa. Zdaj je ostala le kakšna skodelica ali dve, krožniček, a vsega se je nabralo kar veliko in ničesar ni hotela zavreči. Verjetno jo je spominjalo na preteklost.

Tudi Marjetina sestra Anica se spominja, da je bila Czifrak neni

vedno lepo oblečena. Ko se je Anica poročila v Radence, jo je v prvih letih od 1959 do 1961 veliko obiskovala. Spala pa je na Petanjcih pri neki gospe Anči, ki je imela hišo takoj za mostom. Od tam je peš hodila v radensko kavarno ter zabavala goste z lepim petjem in zgodbami o svojem grofovskem poreklu, tako da so se še nekaj let po njeni smrti spraševali, kje pa je tista grofica.

Sicer pa je v Puconcih obiskovala več znanih družin – Ošvato, Titanove, Lutharjeve, spala pa je navadno pri poštarjih. Ti so imeli psa Pulija, ki ga je imela zelo rada in je po vsej Soboti zanj zbiral kosti, ki jih je Anica, takrat že uslužbenka v Soboti, morala nositi v Puconce in še pred sodelavci jo je bilo sram, ko so ji opnašali, da je spet dobila kosti. Ko je prišla k Škrabanovim, je mama že vedela, da ji mora skuhati dōdole, ki jih je imela zelo rada. Imela je hčerko Margit, ki je bila profesorica v Köröndu, vendar ni hotela iti k njej. Bila je inteligentna in izobražena in niso mogli razumeti, zakaj toliko hodi po hišah. Lahko bi živela kot velika gospa, a mogoče se je ravno zaradi teh svojih številnih obhodov ljudem tako močno vtisnila v spomin.

Bila je razgledana in omikana – kamorkoli je nosila rože

Vili Žizek, ki je odrasčal v Soboti povojnih let, ima na Czifrak neni prve spomine iz otroških let, bilo je okoli leta 1948, ko je stanovala v Ratkolovi hiši, na dvorišču pa so razprodajali njeno premoženje: pohištvo, skrinje, posodo ..., menda zato, ker je bila zelo zadolžena. Ljudje so hodili tja, kupovali in odnašali, otroci pa so se igrali med vsemi temi stvarmi in jih občudovali. Sicer pa so Czifrakovi menda bankrotirali že po prvi svetovni vojni in so morali prodati svojo veliko hišo, ki jo je kupil trgovec Nadai. Kot vdova je Czifrak neni stanovala v različnih hišah po Soboti, nazadnje pri Nemeševih, v hiši, kjer je zdaj cvetličarna, in tam so jo tudi našli mrtvo.

V letih, ko je bil že poročen, pa je pogosto prihajala k njim na obisk tudi zaradi soproge Angele, ki se je rada pogovarjala z njo. Navadno je prišla ob petih in ostala do polnoči. Bila je zelo razgledana, omikana in načitana, obvladala je več tujih jezikov in z njo si se lahko pogovarjal o čemerkoli. Znala je na pamet tudi ogromno madžarskih pesmi, pripovedovala je, kako je redno

hodila v gledališče, ko je še živela v Budimpešti. Tudi v Soboti je prišla na vsako prireditev in na koncu vedno prinesla na oder rože za nastopajoče.

Čeprav se je zelo rada pogovarjala, o zasebnem življenju nikoli ni hotela govoriti. Ko jo je nekoč gospa Angelca vprašala, kaj si je skuhalo za kosilo, je skoraj užaljeno odgovorila, da ona pač nikoli ni kuhala, za kaj takega je imela služkinje.

Mariko Cimer, ki sedaj živi v Novi Gorici, je pogosto obiskovala. Ko je ležala v soboški bolnišnici, je Czifrak neni redno prihajala tja s svojimi šopki in jo spravljala v zadrego. Ko so jo premestili v mariborsko bolnišnico, si je malo oddahnila, a glej, vztrajna obiskovalka se je nekega dne s svojim obveznim šopkom pojavila tudi tam, čeprav je bil denar za avtobus verjetno zanj kar velik izdatek.

Brigita Bavčar jo je kot otrok občudovala skozi vrtno ograjo, ker se ji je zdelo tako velika dama in vedno tako lepo oblečena in nikakor ni hotela metati kamenja za njo, kot je predlagal njen bratranec.

Maj

Maj se velikokrat omenja kot najboljši mesec v letu. Takrat naj bi najbolj cvetela ljubezen in prijateljstvo, poleg pisanih rož, seveda.

Letošnji maj nas je obdaril z nekaj (pre)krasnimi dnevi (in nočmi) in nam dal občutek počitniških in bezskrbnih trenutkov ... Na poletje bomo morali še malo počakati; kljub temu pa se lahko prepustimo plavalnim ali »ležalnim« užitkom ob bazenu (morje je s svojimi približno 14 stopinjami Celzija še malo premrzlo), se sončimo na vrtu pred hišo, na balkonu ali ob dopoldanski kavi v lokalčku.

ŠPIRIT BAND

V novih prostorih MIKK-a so 6. maja na odru s svojimi inštrumenti stali stari mački starega rocka Špirit band. Med publike je kar vršalo od energije in dobre volje, kajti ne zgodi se pogosto, da bi se na enem mestu zbrale tako različne generacije. Bil je večer stoterih barv, melodij, plešočih parov nog in nasmehov ...

POTOVANJE
PO INDIJI

Tomo Jukič nam je poslal fotografijo s svojega potovanja in pripisal: »Indija. Dežela nasprotij. Mističnost in svetost, preteklost in sedanjost, beda in bogastvo na enem mestu. Popoln kulturni šok, katerega preprosto moraš doživeti, začutiti, videti, zavohati ... Prežeta z duhovnostjo, rasnimi, verskimi in političnimi nasprotji. Krhka in lepa, zanimiva in včasih otožna, toda vedno nepozabna. Pravijo, da se v Indijo zaljubiš ali jo zasovražiš, vmesne poti ni.«

V objemu barv

GREGOR
PURGAJ

je avtor čudovitih grafitov, ki krasijo prej bele stene mladinskih prostorov v soboškem gradu. Fotografirali sva ga poleg (meni najljubšega) grafita, ki predstavlja kralja, saj, kot pravi Gregor: »Vsak prostor mora imeti svojega kralja. Tukaj so kralji pač vsi MIKK-ovci.« Jaz pa dodajam, da si tudi Gregor zasluži kraljevski tron – s spreji namesto žezla v roki.

VRTIČKARJI,
VRTIČKARJI

Samoumevno se nam zdi, da so ob cestah zasajene cvetlice in da sive pločnike lepšajo lepe zelenice. Nihče pa verjetno ni pozoren na pridne roke, ki so zaslužne za to, da imamo urejeno okolico. Medtem ko se je ozračje ogrelo že krepko nad 20 stopinj Celzija in smo si s čela brisali znoj, so pridni vrtnarji z gospodom Frančkom na čelu poskrbeli, da bo naše mesto lepše. In ni mi bilo žal, da sem kolo prislonila ob zid in poklepotala z marljivimi gospodi, od katerih sem dobila nekaj koristnih informacij. Med nami se je razvila prava debata o tem, kdo je njihov nadrejeni, katere površine so urejali, kaj (vrtnice, drevesa ...) so zasadili, padel je tudi komentar o politiki, prišli smo celo do tega, da se s fotoaparatom da tudi snemati in da je pravi moški tisti, ki ima v rokah dve orodji.

Na svoji vsakdanji »kolesarski turi« proti Murski Soboti opazujem ljudi okrog sebe, predvsem v avtomobilih. Zjutraj se gnetejo iz okoliških vasi proti mestu, jaz pa jih mirno prehitevam in si pojem budnico. Na 30 let starem kolesu sem, ki bi ga menda morala – po mnenju drugih – zamenjati za lepšega in novejšega. Zarjavel je in kolesa fino poplesavajo in rišejo številko osem. Ampak ne, ne moti me, da ob vsakem manjšem kamenčku zaškripa sedež, ki se je mimogrede že lepo prilagodil moji zadnjici, in da sem si že nič kolikokrat razcefrala hlače na zobnikih, ki vrtijo verigo. Saj si bom verjetno kupila kakšno boljše kolo, tisto s prestavami, ki bo šlo brez težav navkreber, a svojega roga vendarle ne dam. Samo servisirati ga je treba občasno, pa je spet kot nov. Ker se skupaj voziva čez drn in strn že nekaj časa, ve, s kakšno hitrostjo najraje drviva in kakšne poti ubirava. Vsi si lahko kdaj pa kdaj omislimo nove, zanimivejše stvari in iščemo še neraziskane poti in avanture, vendar pa reči, ki so vam pri srcu, nikar ne zavrzite, saj nikoli ne veste, kdaj se vam bo potožilo po starih dogodivščinah in umirjeni »voznji«, ki vam je tako dobro znana.

Staša Pavlovič,
Maja Prettner

Še naprej nam na naslov: Podjetje za informiranje (s pripisom Penovi utrinki), Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, ali na elektronski naslov utrinki@gmail.com, pošiljajte svoje utrinke meseca, fotografije, ki ste jih zabeležili na izletu, ob družinskem kosilu, kjerkoli. Avtorja objavljene fotografije tudi nagradimo!

MISA IN VERA

Maj

sta bili v objektiv ujeti med prijateljskim klepetom na klopci ob soboškem ribniku. V parku sta se ustavili po tem, ko sta si rezervirali vstopnici za prihodnjo sezono gledališkega abonmaja, in, kot sta dejali, sta se odločili popoldan preživeti zunaj v prijateljskem razpoloženju in miru ter ob petju ptičkov, ker v petek (19. 5. 2006, ko je potekala maturantska parada, op.a.) zagotovo ne bosta zavili v park. Složno pa sta tudi zatrdili, da je maj najlepši mesec.

Boksarski večer na Ptuju Sloveniji prinesel obrambo naslova

Mr. Simpatikus ustavil Bazuko

Športna dvorana Center na Ptuju v torek zvečer ni bila ravno polna do zadnjega kotička, kakih 1500 gledalcev pa je pred Dejanovo borbo videlo že osem profesionalnih dvobojev, ki jih je pripravil Spotlight Boxing iz Hamburga. Tudi Jan Zaveck, kakor je mednarodno ime Dejana Zavca, živi in trenira v Nemčiji, in sicer v mestu Magdeburg. Tridesetletni Zavec je postal priljubljen tudi tam, saj je do torkovega večera zmagal v vseh svojih dvajsetih profesionalnih bojih. Prav tako 30-letni Kazahstanec Andrei Yeskin iz kluba Aktube v Aktubinsku je bil na Ptuju kar težek zalogaj za Dejana. V prvih dveh rundah je kazalo, da Mr. Simpatikus, kakor je Zavečev boksarski vzdevek, ne bo imel problema z zmagami po točkah, od tretje runde naprej pa je postal boj odprt in divjaški z udarci, ki so parali kožo. Seveda takšna taktika včasih ni najboljša, razumljivo pa je Dejan težko ostal miren in potrpežljiv ob huronskem navijanju sokranov iz Leskovca, Ptujčanov in drugih Slovencev, ki so prišli tudi iz Ljubljane in Pomurja. Med znanimi obrazi v občinstvu so bili tudi minister za šolstvo in šport dr. Milan Zver, politik Franc Pukšič pa nogometaša Nastja Čeh in Marko Kmetec ter svetovni prvak v kickboxingu

Dejan Zavec sedaj na pragu Amerike

S tehničnim nokavtom v deseti rundi je slovenski profesionalni boksar Dejan Zavec premagal Kazahstanca Andreija Yeskina, imenovanega Bazuka, in tako obranil naslova medcelinskega prvaka združenj WBO (World Boxing Organisation) in IBF (International Boxing Federation). Sedaj je Dejan, doma iz Leskovca pri Ptuju, upravičen do izziva svetovnega prvaka v velterški kategoriji do 66,7 kilograma, kar bi pomenilo dvoboj v Združenih državah Amerike.

Dejan Zavec je doslej dosegel 21 zmag, od tega 13 z nokavtom.

Andrei Yeskin je doživel ob petnajstih zmagah še svoj četrti poraz.

Sodniki, napovedovalec in časomerilci

Tomaž Barada, ki je Dejanu med bojem pomagal tudi z nekaj nasveti.

Bolj se je boj prevešal v drugo polovico, tem bolj si je Dejan nabiral točke s točnimi udarci. A Bazuka ni bil boksar, ki bi ga zlahka poslal na tla. »To sta oba boksarja s trdimi glavami,« je komentiral neki amaterski boksar iz Ljubljane. A v deseti rundi so bili Dejanovi udarci v Kazahstančev krvaveči obraz že tako močni, da se je Yeskin nekajkrat zamajal in komaj obdržal na nogah, pred resnejšimi poškodbami in nadaljnjim Dejanovim napadom pa ga je rešil luksemburški sodnik, ki je prekinil dvoboj. Brez kakršnega koli protesta kazahstanske ekipe. »Zahvalil bi se vsakemu posebej v občinstvu. Bili ste mi v veliko pomoč,« so bile prve besede Mr. Simpatikusa takoj po zmagi. Kaj več kot zahvale sponzorjem pa ni mogel spraviti iz sebe, saj je ostal po napornih desetih rundah skoraj brez sape.

Drugače je Dejan res simpatičen, prijazen in kultiviran, v ringu vedno fer do nasprotnika, a ko enkrat zasluži zmago in dobi ubijalski pogled, ga je težko ustaviti. To doslej ni uspelo še nikomur. Zmage pa si je Dejan najbolj želel v domačem okolju, čeprav za tak dogodek Ptuj nima kake velike dvorane. A to ni motilo niti televizijskega kanala Eurosport, ki je v živo prenašal nov uspeh slovenskega Mateja Parlova.

Tomo Koles
Jure Zauneker

Pri boks se vedno zbere veliko lepatič, tako znotraj kot zunaj ringa.

Zmago Mr. Simpatikusa je po Eurosportu videlo nekaj milijonov gledalcev.

Glasni navijači so Dejana skoraj »prisilili« v pretepaški boks.

Nemec Egon Roth je pokazal, da boks ni gostilniški pretep, ampak plemenita veščina, kjer so pomembni intelekt, umetnost in fizična moč ter predvsem nabiranje točk.

Zavec je stari in novi medcelinski prvak v dveh verzijah, Bazuki pa ostaja naslov prvaka Azije in Pacifika.

Vaš puščavnik
Lado Klar

Egiptovska zahodna

Dvaindvajsetega aprila popoldne pristane naše letalo v egiptovski prestolnici Kairo. Velemesto šteje trenutno 16 milijonov prebivalcev. Pričakalo nas je skrajno neprijazno vreme, močan veter je raznašal puščavski pesek in prekril nebo z rumenkasto meglico. Prijaznejši je bil predstavnik egiptovske agencije, ki bo skrbela za prevoze in naše osemdnevno bivanje v predelu zahodne puščave. Za marsikaterega od 16 članov naše skupine je to potovanje nov izziv. Na videz monotona prostranstva ponujajo pravo bogastvo, ko podrobneje spoznaš in doživiš pokrajino in življenje v njej.

Kristalna gora v črni puščavi

Prihod v praviljično belo puščavo

Pred skulpturama
»kokoši in velikana«

Puščavski veter in pesek
oblikujeta te umetnine.

Skalne gobe
kar tekmujejo,
katera je lepša.

Kameli podobna
skalna gmota

Prenočitev v
puščavskem taboru

O davni preteklosti, o času pogostih vulkanskih izbruhov, pomikanju tal, nastajanju morij, o vseh teh spremembah najdemo sledi v obliki okamenelih delčkov organizmov, fosilov – ostankov školjk, starih okoli 600 milijonov let. V izsušenih strugah rek so našli okostja dinosavrov, kar potrjuje, da so bile tod deset tisoč let pred našim štetjem savane z bogato floro in favno. Danes se tukaj razprostira nepregledna puščava z nekaterimi večjimi in manjšimi oazami.

Po nekaj urah vožnje z avtobusom prispemo v Baharijo, prvo oazo na naši poti. Dno doline leži v depresiji, torej pod morsko gladino. Oaza, bogata z vodnimi viri, omogoča razvoj kmetijstva. Od zgodovinskih znamenitosti kraja si ogledamo najdbo zlatih mumij iz rimskega obdobja ter grobnice iz šestega do sedmega stoletja pred našim štetjem. Vse to si lahko ohranimo le v spominu, kajti strogo prepovedano je fotografirati ali snemati notranjosti prostorov in poslikave. Menim, da je glavni razlog prepovedi nevarnost, da bi dragocene barvne poslikave od stotine bliskov fotoaparatorov na dan sčasoma zbledele.

Naši džipi drviijo proti zahodu, pred nami je 300 kilometrov poti. Ustavimo se za kratek čas, sprehodimo se po visoki peščeni sipini, nekateri pa se razigrano kotalijo po njej. V nadaljevanju prispemo na območje črne puščave, glede na prejšnje pravi kontrast. Po tleh razsuto kot krt črno vulkansko kamenje, v ozadju visoke, tudi črne

stene nagubanih plasti. Te pojave je povzročila tektonska prelomnica, ki teče tod mimo.

Nadaljujemo pot, pred nami se odpira pogled na kot pravljica slikovito belo puščavo. Ko jo opazuješ, misliš, da je sneg, pa je le apnenčasta tvorba – kreda. Iz nje štrlijo razpršene noko v modro nebo naravne skulpture iz trše kamenine, ki jih puščavski veter in pesek oblikujeta in obdelujeta. Pravi primer umetnosti narave. Kar zbežan sem postal, vse bi rad zajel v objektiv, še in še občudoval in videl v njih razne prizore.

Pa je prišel težko pričakovani sončni zahod, čudovit, na obzorju pa obrisi kamnitih velikanov. Posebno doživetje je prenočiti v spalni vreči pod milim nebom, polnim sijočih zvezd, v nemi tišini, ko po večerji ob tabornem ognju utihnejo bobni ...

Naslednji dan veliko hodimo peš. Pokrajino želimo čim bolj doživeti. S počitkom v idilični oazici Ain Hudra (zeleno oko) se poslovimo od nepozabne oaze Farafra.

Po celodnevem potovanju prispemo po dokaj slabi cesti mimo številnih vojaš-

Del notranjosti najsodobnejše knjižnice na svetu v Aleksandriji

Avtobusna postaja v Siwi, projektanti so predvideli tudi sedeže.

puščava

kih kontrolnih točk in ob ogledu ostankov vasi sudanskih sužnjev še v eno pomembno puščavsko oazo in kraj Siwa. Tukaj se začne največja egiptovsko-libijska puščava na svetu, ki meri kar 70.000 kvadratnih kilometrov. Menda tla vsebujejo veliko rudnega bogastva, nafto, plin, sol ... Značilne za mesto so oslovске vprege in iz blata zgrajeno mestno jedro z obzidjem iz 13. stoletja. Zgradbe iz blata so še danes dokaj ohranjene, le stropi iz palmovih debel niso kljubovali času. Mesto, oddaljeno od civilizacije, živi svoj način življenja. V kraju je močno zakoreninjena islamska vera, najbolj opazna je pri ženskah, ki

imajo zunaj hiše zakrite obraze. V okolici je veliko vodnih virov, ki vsebujejo veliko soli in niso primerni za kmetijstvo. V Siwi so se v preteklosti križale karavanske poti in tudi Aleksander Veliki se je na svojem pohodu ustavil tamkaj. V Amonovem templju so ga svečeniki razglasili za naslednjega faraona. Videli smo okrogli bazen z izvirom čiste vode, kjer naj bi se svoj čas okopala Kleopatra. Na obrobju mesta, na Griču mrtvih, si ogledamo grobnice iz šestega stoletja, kjer lahko shranijo 300 mrtvih. Med drugo svetovno vojno so se med bombardiranjem italijanskih letal semkaj skrili prebivalci mesta. Od puščave in

morja peščenih valov se poslovimo z vratolomnimi vožnjami po njih. Tudi reševanje v pesek zakopanih vozil ter puščavski vihar smo doživeli, čeravno to ni bilo načrtovano.

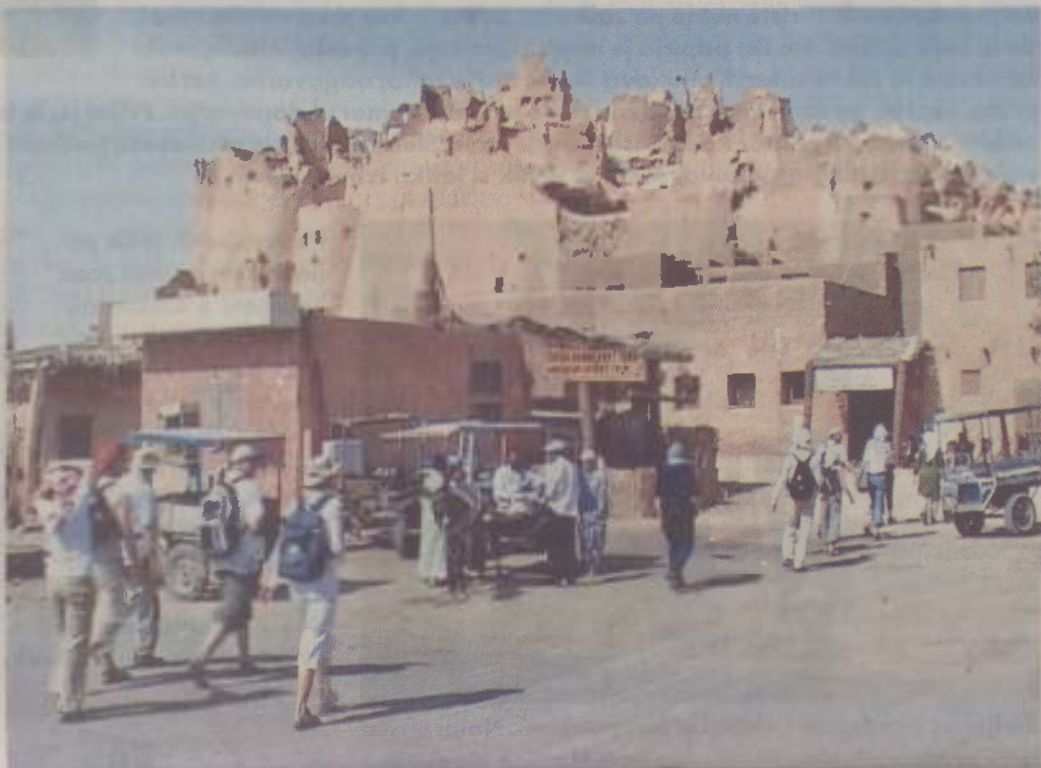
Ko nas voznik avtobusa varno vozi skozi noč, zjutraj zbujeni zagledamo gladino Sredozemskega morja. Po čaju v letoviškem kraju Marsa Matru potujemo proti Aleksandriji. Ob obali nastajajo nova letoviška naselja, predvsem za Egipčane.

Ustavimo se v kraju El Alamein, prizorišču odločilnih bojov v drugi svetovni vojni na afriških tleh, med zavezniki, ki jih je vodil britanski general Montgomery, in nemškimi enotami, ki jih je vodil general Rommel z vzdevkom Puščavska lisica. Na pokopališču Commonwealth se priklonimo sedem tisoč padlim zavezniškim vojakom.

Mesto Aleksandrija dobi ime po Aleksandru Velikem, ki je v četrtem stoletju

Puščavska panorama – nebo, kamen in pesek

Siwa – zgradba iz blata z obzidjem iz 13. stoletja

pred našim štetjem dal zgraditi to mesto. Ogledamo si rimske katakombe iz drugega stoletja, zgrajene v treh etažah do 35 metrov globoko, in ogleda vredno najsodobnejšo knjižnico na svetu Bibliotek Alexandrina. Odprta je bila leta 2002. Izdelana je po načrtih norveških arhitektov, v njej pa je prostora kar za osem milijonov knjig.

Ko se naša srebrna ptica skozi sive in deževne oblake spusti na brniško letališče, zagledamo čudovito pokrajino, zeleno in urejeno, prevzame me čudovit občutek radosti. Spomnil sem se, ko je nekdanji predsednik Madžarske Arpad Gönc ob vrnitvi z dopusta v Sloveniji pripovedoval zgodbo, kako je Bog nekoč razdeljeval zemljo državam

sveta in pozabil na Slovenijo. Neljubi dogodek je popravil tako, rekoč: »Bom pa dal vam to, kar sem zase prihranil.« Zato spoštujmo in ljubimo našo deželico.

Pri Oskarju načrtovano potovanje ni bilo samo – malo drugačno, bilo je precej drugačno, nadvse zanimivo, polno doživetij in spoznanj, za kar smo hvaležni tudi prijazni vodnici Ani.

Osnovno prevozno sredstvo v Siwi – oslovska vprega

Sol, nakopičena na obrobju jezera
Prijaznega fantka zanimajo razlage naše vodnice

Jutranje umivanje

Sredi puščave idilična oazica Ain Hudra

Vodni viri vsebujejo velike količine soli

znanih Pomurcev Pén jih je odprl

Alojz Filipič, dipl. inž.

V Lahoncih pri Ormožu so ga povili nekega vročega avgusta 1943. Učilna zidana mu je stala pri Sv. Tomažu, dijak je bil v Mariboru. Diplomno na Biološki fakulteti v Ljubljani je dobil isto leto v istem mesecu, ko je človek prvič stopil na luno – julija 1962. Vinarstvo mu je bilo očitno naklonjeno, saj je že kot študent tri poletja prebil v Franciji – delal je v vinogradih v Beaujaulaisu (beri bižoleju) in v Champagni, kjer se je prvič srečal s proizvodnjo šampanjca. Ni šel takoj v službo. Štiri leta je bil na daljših praksah v Nemčiji, Angliji, Franciji pa tudi doma kot turistični vodnik. Pravi, da si je v teh letih nabral toliko življenjskih izkušenj, ki jih ne bi dobil tudi, če bi končal še eno fakulteto.

Ko je nekoč vodil turiste nekje po Jadranu, se mu je kar tako utrnila misel, da bi šel v službo. Na list papirja je napisal prošnjo, jo poslal v Radgonski kombinat in sekretarka, Kotnikova Justa, mu je takoj odgovorila, naj kar pride, čeprav ga tam nihče ni poznal in se prej z nikomer ni dogovarjal. Prišel je, in letos, po dvaintridesetih letih, odšel – v pokoj. Direktor Radgonskih goric Franc Šlebinger mu je ob slovesu poklonil izvirno darilo – dvaintrideset steklenic iz njihovega arhiva, sorto in letnik si lahko izbere sam.

Življenje, povezano z vinom in šampanjcem. Najprej dve leti v komerciali, po odhodu enologa Martina Medveška je prišel na njegovo mesto. Ob razmeroma majhni proizvodnji so imela radgonska peneča vina kar šest različnih francoskih imen: Duc de Slovenie, Cuvee Reserve itd. Tudi te stvari je bilo treba urediti, da so se nazivi strnili, in je na koncu ostalo pri imenu Radgonska penina. Kot član dveh vinskih redov – Slovenskega reda vitezov vina in šampanjskega viteškega reda Ordre des coteaux de Champagne s sedežem v Reimsu – ima številne obveznosti in dolžnosti, pa tudi prijetna srečanja in svečane trenutke, kot je ta s predsednikom Kučanom, častnim članom vinskega reda, in soprogo Marijo na prireditvi v Radencih konec devetdesetih let.

Športnik. Uspešen nekoč in danes. V različnih panogah pa tudi kot športni organizator ali sinov spremljevalec, ko ga vozi na nogometne treninge ali tekme v Avstrijo. Direktor Pomurskega sejma Janez Erjavec s sodelavko Matejo mu bo vsak trenutek izročil pokal in nagrado za drugo mesto na turnirju.

Študent Alojz kot šahovski navdušenec s prijateljema iz Zasavja.

Po dvajsetih letih ponovno pri družini Jean François v Champagni, kjer je Alojz Filipič s še petindvajsetimi študenti z vsega sveta spoznaval prve skrivnosti proizvodnje šampanjca. Dvakrat po štirinajst dni je bil tam. Na koncu trgatve mu je lastnik dal dve steklenici šampanjca. Nič več. Francozi spoštujejo svoje delo in svoj izdelek. Spredej čepita sodelavca iz kombinata.

Zelena, zelena trava mojega doma. Lahonci, šestdeseta leta: Alojz z mamo, očetom, sestrama in mlajšim bratom. Vsi skupaj, vsi srečni, ko si obljubijo, da se kmalu spet dobijo. Obisk rojstne hiše je nekaj posebnega, česar ni treba opisovati in dodatno razlagati. Razposajenost, duša je polna, spomini vrejo, vse je bilo tako lepo. Se spomniš ...

Anglija. Po diplomi se je podal malo po svetu. Slabo leto je prebil v Veliki Britaniji. Za kruh in pivo je služil ob spoznavanju vrtnarstva in kmetijstva. To so bili časi, ko ni manjkalo energije in idej. Prepričan je bil, da bo nekoč svet obrnil na glavo, če to ne bi šlo, se bo na glavo postavil on ...

Joseph Maria R.

Marec 2000. Sprejem pri županu Montréala, kot član komisije – ob španskem in slovaškem kolegu – je na mednarodni degustaciji vin v tem kanadskem mestu. Je stalni član mednarodnih komisij za ocenjevanje vin in penin.

Ana Jud:

Avtorica trenutno ene najbolj prodajanih knjig v Sloveniji

Ana Jud je 27-letna Prekmurka. Take, kot je ona, prav gotovo ne srečaš vsak dan, in to še zdaleč ne samo zaradi dejstva, da že približno osem let živi v Ljubljani. Iz otroštva se najraje spominja svojih mačkov. Tudi sedaj živi z enim, v širni Sloveniji pa je pozornost vzbudila predvsem s svojim novinarskim delovanjem. Začela je v lokalnih medijih (Radio Viva, TV AS), pisala za Delovo prilogo Ona in delala na POP TV-ju. Je avtorica trenutno najbolj prodajane knjige, v kateri direktno in brez vsake dlačice na jeziku – prej z veliko kesa – opisuje delovanje najbolj rumenega slovenskega dnevnika in njegovega urednika. Sama zase pravi, da se je iz te boleče izkušnje, o kateri pišemo nekaj več tudi v nadaljevanju, naučila predvsem to, da ljudem ne gre zaupati.

Foto: Tadej Buzeti, Sobotainfo.com

»Sem grozno nestanovitni človek«

Svojemu gostu v tej rubriki vedno zastavim vprašanje: Katere osebe so vas skozi odrasčanje najbolj izoblikovale in imele na vas največji vpliv? Njen odgovor izstopa iz povprečja: »Glede na to, da sem zelo samosvoji človek, je več kot očitno, da name med odrasčanjem ni vplival nihče. Preprosto nisem človek, ki bi si postavljali vzornike in idole, in dejansko ni nikogar, ki bi tako močno vplival name, da bi sedaj, ko sem odrasla, nosila v sebi kanček njega.« Samo sebe opisuje kot zelo trmasto, grozno nestanovitno osebo, ki kar naprej niha med popolno evforijo in globoko depresijo. Prijatelji ji največkrat očita, da je naporna, da je »egotrip«, okoli katerega se morajo kar naprej vsi vrteti, in posledično, da je »ekscentrik«. In doda: »Ampak to mi ni najbolj všeč. Pogosto si želim, da bi bila čisto povprečna, ker sem zaradi svojih lastnosti pogosto 'naporna' tudi sama sebi. Ampak s tistimi, ki me sprejemajo takšno, kakršna sem, imam zelo dobre odnose, s tistimi, ki se kar naprej vtikajo v mojo osebnost, pa jih pač nimam. Moja najboljša lastnost je najbrž ta, da imam vest, in ko kaj slabega zagrešim, to priznam in se opravičim. Moja dobra lastnost je tudi, da znam odpustiti (tistim, ki se mi opravičijo), in dobra lastnost je najbrž tudi to, da sem zelo sočutna, in to do vseh, klošarjev, potepuških mačkov in psov in tako naprej.« Pravi, da je bila včasih velika klepetulja, zaupala je premnogim ljudem, in zato zna biti danes veliko previdnejša.

Od podpovprečne dijakinje do novinarke in pisateljice

Osnovno šolo je končala na Kuzma in spomini so prijetni. V srednji šoli se je malce zataknilo in iz gimnazije je kmalu presedlala na ekonomsko gimnazijo, kjer je končala z izpiti. »Do učenja imam zelo veliko veselja, nimam pa nikakršnega veselja do tega, da padem v neki sistem, ki mi več vzame, kakor da. Slovenski šolski sistem je bil vsaj takrat takšen. Toda, no, formalna izobrazba je zelo pomembna, in če sem že napisala knjigo, ni vrag, da mi ne bi uspelo priti še do diplome. Odločila sem se, da bom nadaljevala šolanje in diplomirala, in kar se odločim, izpeljem.« Kot otrok se je ukvarjala z mnogimi stvarmi, v glavnem pa z lutkarstvom, dramsko igro, nekaj časa je igrala klavir, kasneje pa je vse to opustila. Danes najraje piše. Kaj drugega kot pisanje in veliko branja je ne zanima preveč. Kot otrok si je želela postati slikarka, ampak so ji kar

slekla tiste, ki slačijo

Rumen članek o rumeni novinarki, ki to ni več

naprej govorili, da so slikarji zapiti in vedno brez denarja. »Ampak če pogledam slovensko novinarsko sceno, tudi ni kaj veliko boljše. Veliko novinarjev je zapitih in vedno so brez denarja, ker novinarstvo pač ni posel, s katerim bi lahko obogatel. Ne morem pa reči, da se mi to, kar sem si želela, ni tudi uresničilo. Tudi knjigo sem si želela napisati in sem jo. In v življenju se še nisem preživljala z ničemer drugim, razen z novinarstvom.«

»Ali ste vi res iz Prekmurja?«

Jo neredko sprašujejo v Ljubljani. Na živce ji gre, ko v očeh ljudi opazi, da imajo včasih zaničevalen odnos do Prekmurja. Obnašajo se, kot da so Prekmurci manjvredni, ali pa se čudijo, kako to, da se ji nič ne pozna, da je iz Prekmurja. Zato rada pojasni, da se je rodila v Murski Soboti, in čeravno se domov ne vrača pogosto, ima do rodnega kraja spoštljiv odnos. Meni, da razlik med ljudmi iz osrednje Slovenije in drugimi ni. »Ampak glede na to, da ni Ljubljana nič drugega kot malo večja vas, je nesmiselno delati kakršne koli razlike. To, da je vsa Slovenija centralizirana na Ljubljano in se večina stvari dogaja le v Ljubljani, se mi zdi kvečjemu problem in slabost te države.«

V rumenem tisku je manj zabavno nastopati kot ga producirati

Potem je prišel Direkt in z njim Ana Jud. Najprej je novinarka v skladu z Dnevnikovo etiko pripravljena prestopiti marsikatero načelo objektivnega, nepristranskega novinarstva. Ščasoma pa ugotovi, da ji prijatelji obračajo hrbet, da si je nakopala veliko sovražnikov in da z objavljenimi krivicami – članki na izmišljeni bazi – ne more več živeti. Ker želi dati odpoved, ji začno groziti. Kasneje dobi odpoved, Direkt pa začne z medijsko gonjo proti njej. Zaradi vseh laži in vdiranja v njeno intimnost danes toži Direkt za pet milijonov tolarjev, sodišče pa mu izda prepoved pisanja o njeni zasebnosti. O vsem dogajanju je Ana Jud napisala tudi knjigo Operacija Direkt, ki je ena od trenutno najboljše prodajanih knjig v Sloveniji. Opisuje medijsko-politično ozadje rumenega dnevnika, maščevanje in namerno diskreditiranje ljudi po izboru njegovega urednika in drugih igralcev iz ozadja. »Operacija Direkt je knjiga, ki razkriva, kako nastajajo zgodbe v tabloidnem novinarstvu. Knjiga je nastala, ker druge možnosti ni bilo, saj so mi glavni akterji v knjigi z diskreditacijskimi potezami zapirali vrata, kamor koli sem se obrnila. Tudi ko je bila knjiga že napisana, so se na vso moč trudili, da bi preprečili njen izid, ampak na koncu smo uspeli najti založbo, ki si je drznila tvegati in je knjigo izdala. Treba je povedati, da tožbe proti meni ni vložil nihče, ker se pač vsi zavedajo, da je v knjigi resnica, ker želijo to resnico skriti, pa poskušajo s primitivnimi napadi diskreditirati in zlomiti mene. Najpomembnejša misel v knjigi pa je tisti zadnji stavek, da se tudi ZDA z Osamo bin Ladnom že nekaj časa pogovarjajo le še z bombami ...

Foto: Irena Herak, Finance

Žal, če drhal ne razume, da imamo v državi predpise, zakone, ustavo, skratka vse, kar nas ščiti pred takšnimi barskimi napadi, kot jih dela Direkt, jim je pač treba pokazati, da se lahko pogovarjamo tudi z bombami.«

»Neodvisnih medijev v Sloveniji ni«

O medijih meni, da v Sloveniji neodvisnih ni. »Seveda vsak medij zase trdi, da je nevtralen in neodvisen, vsak zase pravi, da ni zmanipuliran in da se znotraj njega ne dogajajo cenzure, podkupovanja, pritiski in tako naprej, ampak to ni res. Vse to se kar naprej bolj ali manj dogaja praktično povsod. To, da nekateri zdaj iz protesta odhajajo z Dela in da nekateri odjavljajo ta časopis, ker se je na Delu zamenjalo vodstvo in se menjajo uredniki, so bedne poteze, ki kažejo le to, kako netolerantni so ljudje iz prejšnje oblasti. Zdaj so kar naenkrat privršale na dan zgodbe o tem, da novi šefi na Delu cenzurirajo novinarje in tako dalje, ampak dejstvo je, da se je vse to dogajalo tudi prej, le da so stvari skrivali. Tudi prej so se dogajali pritiski politike na novinarstvo, ker se to pač vedno dogaja. Ne glede na to, kdo je na oblasti. In nesmiselno je trditi, da je zdaj svoboda govora v državi kar naenkrat okrnjena. Zelo zanimivo se mi zdi celo to, da so moja knjigo, čeprav sem sama vedno veljala za »levo« novinarke, knjiga pa je itak politično nevtralna, podprli le mediji, ki veljajo za »desne«, se pravi Mag, Demokracija, zdaj Delo in tudi Finance. Skratka, levičarji pretiravajo, ko javkajo, kako je svoboda medijev zdaj okrnjena, najraje pogledajo, kaj vse so v preteklosti sami počeli s svobodo medijev. Marsikaj o tem se lahko prebere tudi v Operaciji Direkt.«

In za konec o svojem novinarstvu v prihodnje: »Mislim, da sem nekje že povedala, da za rumen časopis ne bi delala niti več, če bi mi kdo nastavil pištolo na glavo.«

Iztok Štefanec

»Kaj bi se na stara leta dala v novine. Lahko napišeš, kar hočeš, le mojega imena ne smeš zapisati. Enkrat so prišli s televizije, da me posnamejo, pa naj jim pojem svatovske pesmi. Rekla sem jim, naj pridejo, ko se bom spet poročila. Kaj bi pravili po vasi? Stara sem že, kožo imam nagubano, osemdeset jih imam, vsak dan tu pod orehom čakam, da pride pome Matilda,« se brani pred fotoaparatom in skriva obraz v dlani. In tako je nastal zapis nekega srečanja.

Majski ženski pogovori

Medli sončni žarki se prebijajo skozi krošnje in na njenem črnem predpasniku rišejo nepravilne lise. Vsakokratno srečanje s »tetic« je zame poseben dogodek. Najprej se opravičujem, zakaj me tako dolgo ni bilo, potem pa sledi njen očitek, da se za žensko ne spodobi vsak dan potepati po svetu, namesto da bi družini skuhala pošteno kosilo, oplela vrt. Ona je šla le enkrat v tujo državo in še takrat z možem Jancijem, Bog mu daj večni mir, pa še tam je skrbela za njega, ker ni dobro moškega samega puščati doma.

»Vi že veste,« ji ponagajam in jo spomnim pripetljaja izpred petdesetih let.

»Ona, ona ga je lovila. Nesramnica. Vsak dan je prihajala k nam. Češ Jancsi, treba mi je popraviti voz, vrata so se snela s tečaja, krava bo telila ... Pa mi pravi tašča: Čuj, Roza, pazi na našega, Kata je že vse izcecala iz Šujstrovega Matjaša, naše rdeče kure pa tudi nega več. Nankina Bara mi je pravila, kak so se Katina deca hvalila na pašniki, ka so dva dni kokošečo župo jeli, ka so mati zbetežala, pa je Horvatova Anika, tista, ki je v vasi angele delala, to velela skuhati. Meni je prekipelo, še tisto popoldne sem šla na njihov gnoj, pa kaj vidijo moje oči, perje od naše rdeče kure,

že kopali drugi grob. Najhujše mi je maja, ko so prva obhajila in birmo. Počakaj ...« Z drsajočimi koraki se napoti v hišo, se čez nekaj časa vrne in mi potisne v roke zavojček. V beli robček zavita obledela slika je spomin na njene otroke, na vseh osem.

»Pet deklet in trije fantje. Najstarejša je po meni Rozika, Jani, ki smo ga krstili po očetu, je leto dni mlajši. Skupaj sta bila pri birmi. Glej tega bosonogega na desni ob svoji sestri: Margit pa Vendel sta bila dvojčka, skupaj sta bila pri prvem obhajilu ... Ta resnobež na levi je Jožko, le še on živi, a kaj, ko je v Ameriki. Dal mi je napeljati telefon, vsak teden me kliče in mi vedno pravi, da naj grem v Ontario. Kaj bom starka bo belem svetu, kdo bo skrbel za Lidijin, Magdin in Irinkin grobek? Še mene pokopljite poleg njih. Tebi pa dam to sliko, da vsaj enkrat na leto, ko me več ne bo, okoplješ grobove mojih angelčkov. Upam, da ne boš vse življenje samo naokrog letala.«

»Dolgo boste še hodili na pokopališče.«

»Kakor mi bo pač usojeno, a mislim, da ne predolgo. Preveč mojih me že čaka tam gori.«

»Pa se vam ne mudi za Jancsi bacsijem,

Obledela fotografija osmih otrok moje anonimne »tetic«, ki je povod za pričujoči zapis o neki usodi ...

ki je znesla največ jajc. Razmišljala sem, da poberem otroke in grem domov k materi, pa mi tašča pravi: Nejnorosti delati, či odideš, de ga ona čistam potegnili na sebe, bole ga mej na kratkoj vrvi pa se ne kregaj z njim, rajši mu po voli hodi, malo mu podvori, ka ga ne odženeš krej od sebe. Ubogala sem jo in Jancsi nikoli več ni gledal za vdovami.«

Kako preprosto je bilo njeno življenje, si mislim, in ona, kakor bi mi brala misli, začne pripovedovati o svojih osmih živorojenih otrocih, od katerih živi le še eden. Nekateri niso dočakali niti polnoletnosti, v enem letu je davica pobrala celo tri.

»Solze se še niso posušile za enim, ko smo

za njega tam gori angeli skrbijo. Ti vas ne pustijo zraven ...« ji skušam odgnati težke misli.

»Vrag te je dal, vse znaš obrniti na šalo, ampak ti povem, ni prav, da ženske toliko hodite naokrog, može pa puščate same.«

»Oni tudi hodijo po svojih poteh!«

»Vidiš, to ni prav, zato se ločujete, imate po enega ali nobenega otroka, za nič nimate časa. Samo nekam bežite. Kam?«

Res, kam bežimo? »Tetica« draga, hrepenimo po nedosegljivem. Hlastamo po lažni slavi, pomembnosti in nimamo svojih spominov, zato se oklepamo vaših.

Ella Pivar

Generalmajor Ladislav Lipič

načelnik generalštaba Slovenske Vojske

Še tako prijazni in trdoživi ljudje v vasi Kot pri Lendavi ob reki Muri se novembra 1951 niso zavedali, kako pomembnega sokrajana so dobili. Tega se nista zavedala niti zakonca Lipič, ko se jima je rodil peti otrok, najmlajši Ladislav – Laci. Že v otroštvu se je srečeval s skromnostjo in potrpežljivostjo. Dobro je delil z bratom in sestrama, težave pa je zadržal zase, saj je že v otroštvu znal poslušati in slišati. Po končani osnovni šoli v Lendavi se je odločil za poklic, ki ga bo povezoval z ljudmi, hotel je družbe. Te pa v trgovini nikoli ne manjka. Na šolanje na srednji trgovski šoli ga še danes vežejo lepi spomini. Da je to zares lepo obdobje, potrdi tudi prijateljica Dragica, ko razlaga, kako se je končal športni dan, ko so se peljali na Gorenjsko gledat hokejsko tekmo. Ob vrnitvi domov Laci ni več sedel sam na vlaku, ob njem je sedela sošolka Anica. Od takrat ni bila le sopotnica na vlaku, ostala je sopotnica za vse življenje. Nista dolgo odlašala, kmalu se jima je pridružila hčerka Andreja.

Ko je človek srečen v krogu svojih najdražjih, lahko razmišlja o prihodnosti. V Laciju je bil nemiren poslovni duh. Kljub temu, da je bil v Murski Soboti družaben trgovec, ga je želja po novih življenjskih izzivih gnala naprej. Poiskal je priložnost in se marca 1977 zaposlil v Občinskem štabu teritorialne obrambe v Murski Soboti. Njegove želje po vojaški karieri so se začele uresničevati. Vedno trdi, da je znanje največje bogastvo, in tega je pridobival na Fakulteti za družbene vede, kjer je diplomiral in dobil naziv

univerzitetnega diplomiranega obramboslovca. V letih 1990/91 je znal zbrati sodelavce, ki so bili pripravljeni sodelovati v projektu Manevrske strukture narodne zaščite in kasneje v procesu osamosvojitve Slovenije, ter živel za osamosvojitvene dogodke v vzhodnoštajerski pokrajini. To je bila pot naključij, ki ga je iz dolžnosti poveljnika 7. pokrajinskega poveljstva iz Maribora leta 1997 pripeljala v Ljubljano na generalštab Slovenske vojske. Posamezniki v Slovenski vojski so že takrat razmišljali o drugačnem dopolnjevanju Slovenske vojske. General Lipič je bil med prvimi, zato so mu tudi nalagali vedno odgovornejše naloge. Njegova umirjenost, sposobnost predvidevanj in priljubljenost med sodelavci so bili garancija, da bo uspešen menedžer. Postal je namestnik načelnika generalštaba, za

To je on

Zgodba z naslovnice

kratek čas tudi državni sekretar na Ministrstvu za obrambo in marca 2001 prvi vojak Slovenske vojske – načelnik Generalštaba. Dolžnostim so sledila tudi napredovanja v činu, zadnje je bilo maja 2003 v generalmajorja, morda pa ni bilo poslednje. Kot častnik Slovenske vojske je prejel številna najvišja priznanja, kot načelnik vojske članice zavezništva pa tudi mednarodna odlikovanja, in sicer:

ameriško odlikovanje LEGION OF MERIT (DEGREE OF COMMANDER),

francosko odlikovanje ORDRE NATIONAL DEL LA LEGION D'ONNEUR,

madžarsko odlikovanje VITEZA MADŽARSKE KULTURE (MAGYAR KULTURA LOVAGJA).

Generalmajor Lipič je dokaz uspešnega graditelja, saj je ob uspešni poklicni karieri zgradil dve hiši. Ob vsem tem je uspel ostati človek z veliko začetnico. Veliko mu pomenijo večeri, ko z ženo Anico in hčerko Andrejo posedijo na terasi nove hiše, za katero sam trdi, da je njegov hotel. Z veseljem se ozre na čudovit vrt, ki ga je načrtovala soproga, ob koncu tedna pa seveda tudi sam poprime za »lažja« del. Ne more se odreči sobotnim nakupom gospodinjskih potrebščin in kave s prijatelji. Nedelje preživita s soprogo v njegovem rodnem kraju, kjer ju z madžarskimi specialitetami razvajajo njuni najdražji. Nedeljski večeri mu zresnijo obraz, saj se mora pripraviti na odhod v Ljubljano ter biti z mislimi že pri nalogah, ki ga čakajo kot načelnika Generalštaba Slovenske vojske.

Zgodbe

Ki jih piše
Žirljenje

Peter Šraj

Kako to, da fizikulturnik raziskuje zgodovino?

Rojen Štajerec, vendar se je skoraj po petdesetih letih v Beltincih udomačil in dodobra spoznal tudi njihovo zgodovino.

Peter Šraj je bil rojen 25. junija 1935 v Mariboru. Prva štiri leta je odrasčal v Limbušu, idiličnem naselju pod grajskim hribom, kjer je nekoč stal grad, in zato skoraj ni čudno, da ga danes, ko je upokojenec, zanimajo gradovi. Pravi, da je z gradovi okupiran, predvsem z beltinskim, ki ga je predstavljal v svojih dveh knjigah.

Kot otroka in mladostnika ga zgodovina ni kaj posebej zanimala, bolj dramatika, še bolj pa športne dejavnosti, kot so odbojka, tenis in seveda smučanje po pohorskih strminah.

Pred začetkom druge svetovne vojne se je njegova družina preselila v Maribor na Studence, ki so tik ob Dravi. Tam je doživel drugo svetovno vojno in bombardiranje. Maribor so preletavala letala, vendar mesta v začetku niso napadala, zato so se jih ljudje nehali bati. Toda Peter se spominja: »Med vojno sem doživel tudi prvo bombardiranje Maribora. Sedmega januarja 1944. leta so zavezniška letala na Teznem bombardirala tamkajšnjo tovarno letalskih motorjev. To se

je zgodilo okrog poldneva, radovedni otroci pa smo odhiteli tjakaj, da vidimo strašansko razdejanje. Do jeseni istega leta je bilo Mariboru prizaneseno, od oktobra pa vse do konca druge svetovne vojne pa so bili pogosti preplahi – in tudi številna bombardiranja.«

Zaradi pogostih preplahov, alarmov in drugih vojnih nevarnosti nekaj časa ni bilo pouka, in to je bilo dobro za otroke, čeprav so bili tistih nemirnih časov naveličani tudi najmlajši. Končno je prišla maja 1945 osvoboditev in Šrajevi so se preselili nazaj v Limbuš. Peter se je po nižji gimnaziji vpisal na učiteljske v Mariboru in je bil v prvi generaciji, ki je imela petletno šolanje.

Meseca junija leta 1956, star enaindvajset let, je končal učiteljske in z ministrstva za prosveto in kulturo v Ljubljani pričakoval dekret za delovno mesto. Konec meseca julija ga je pismonoša presenetil s pozivom na odslužitev vojaške obveznosti, šifra 3215 Bileća. 1. oktobra 1956 začetek »nastave« v oficirski šoli v Bileči, od marca 1957 pa drugi del vojaškega roka v Bovcu. Bil je edini Slovenec, ki je prišel v »prekormando« v Slovenijo. Po odslužitvi vojaškega roka so želeli, da bi ostal v Bovcu, a odločil se je za civilno življenje.

Čez nekaj dni, ko si je malo opomogel od prvega šoka, kot pripoveduje, je dobil iz Ljubljane dekret, da je bil dodeljen na osnovno šolo na Gornjo Bistrico v občini Beltinci.

Takrat se je v njegovi glavi z vrtoglavo hitrostjo vrtel zemljepisni film. »Prekmurje, Beltinci, Gornja Bistrica – kje so ti kraji in predvsem, kako bom prišel do njih?« se je spraševal. Seveda je omenjene kraje našel na zemljevidu, ostal pa je še vedno nerešljiv problem, kako do šole na Gornji Bistrici. Potem je na beltinsko občino sporočil, da je dobil poziv za vojsko. Odgovorili so mu, da naj kljub prejetemu pozivu prispe poučevati na omenjeno šolo.

Samo 17 kilometrov?

Odgovor je jasen: od železniške postaje Beltinci do šole na Gornji Bistrici je dobrih 17 kilometrov. To je razdalja, ki jo je toplega poletja daljnega leta 1956 peš prehodil Peter Šraj. Mladi tovariš je konec avgusta z dvema srednje velikima kovčkoma z vlakom dopoldne odpotoval z mariborske železniške postaje preko Pragerskega in Ormoža ter Mure proti Murski Soboti. Na železniški postaji v Beltincih je izstopil. V eni roki kovček s knjigami, v drugi kovček z oblačili in osebnim priborom. Vlak je peljal naprej proti Murski Soboti, Peter pa ni vedel, kam naprej. Še danes ne razume, da ga nihče z Bistrice ni prišel pričakati na železniško postajo. Ne zato, ker bi se to spodobilo storiti za učitelja, ampak ker se je vedelo, da prišlek ni poznal Prekmurja. Samo v Gančanih se je nekoč zgodilo, da so se predstavniki krajanov s kočijo peljali po učitelja v sosednjo vas. Po nekaj sto metrih od železniške postaje je prišel na makadamsko cesto. V desni smeri je videl železniško progo, po kateri ga je vlak pripeljal. Nevedoč, katero smer mora izbrati, se je odločil za levo smer, čeprav ni vedel, kam vodi. Niti se ni še prav orientiral, je bila pred njim zopet stranska cesta. Vedel pa je, da mora iti proti vzhodu. Torej, sonce mu je moralo sijati v hrbet. Odločil se je za nadaljnjo pot po tej stranski cesti. Ko je prišel do prvih hiš, je bil ob robu ceste napis Bratonci. »Kako Bratonci, če pa bi moral najprej priti do

Beltinec?» se je sam pri sebi spraševal. S prtljago na levo okrog in nazaj na cesto, kjer se je začela ta stranska cesta. Nadaljeval je po široki cesti Murska Sobota-Lendava in pripešal do Beltinec ter od tam naprej v Odrance, kjer je vprašal, kje je pot na Gornjo Bistrico. Povedali so mu, da mora priti do Jula Marofa, tam pa zaviti na desno, proti zahodu. Sonce je bilo daleč za njim, ko je prispel do Jule Marofa, zapustil glavno cesto in v daljavi videl že prve hiše. Takrat je slutil, da bi že lahko bil blizu cilja. Končno zagleda krajevno tablo Dolnja Bistrica. Okrog pol sedmih zvečer je prišel na Gornjo Bistrico, našel šolo in tovariša ravnatelja ter njegovo ženo.

Stanoval je pri zasebnikih, ki so v tistih časih oddajali sobe za učitelje. Prvi teden bivanja na Bistrici je spal kar na klopi, ker ni imel postelje. Gospodinja mu je vsako jutro prinesla v vedru vodo, milo in brisačo. Stranišče je bilo zunaj ob hiši, elektrike še ni bilo v vseh zasebnih hišah. Tla so bila ilovnata, nobenih desk, o kakšnem parketu ne duha ne sluha. Za hrano je bilo poskrbljeno v vaški gostilni. Takrat se ni vprašalo, kaj te veseli, ampak je bilo povedano, kaj se mora delati. Zato je poučeval matematiko, zemljepis, zgodovino, za telesno vzgojo je dejal, da nima smisla. Na to šolo je takrat prišlo več novincev. Ravnatelj jih je prvo nedeljo z izposojenimi kolesi vodil na konjske dirke v Ljutomer. Čas njegovega učiteljevanja na Gornji Bistrici je zelo hitro potekel. Komaj se je prav nadihal prekmurskega zraka, že se je moral posloviti

Delegacija učiteljev OŠ Beltinci. Peter stoji četrty z desne. Njegova žena Marija je tretja z desne (šolsko leto 1957/58).

Kdo pa so ti mladi fantje?

Dokležovski dečki na kolodvoru

V obdobju nekdanje monarhije so ljudje prečkali reko Muro, ki je bila naravna pregrada med prekmursko in štajersko stranjo, s pomočjo številnih brodov. Takšno stanje je ustrezalo politiki ogrskih vlad, ki so si prizadevale za izolacijo Prekmurcev pred življenjem na Murskem polju in na tak način lažje izvrševale madžarizacijo. To je bil tudi glavni vzrok, da kljub veliki gospodarski potrebi ni bilo nobenega mostu med levim in desnim bregom Mure.

Ko so leta 1922 zgradili most čez Muro in kasneje železniško progo, je to zelo spremenilo življenje ljudi ob

Muri, predvsem pa jih je še močnejše povežalo na vseh področjih. Začelo se je gospodarsko oživljanje Prekmurja. S priključitvijo Prekmurja h Kraljevini SHS se je stanje spreminjalo. Pojavljala se je vedno večja potreba po izgradnji prometnih povezav, ki bi omogočile lažje prečkanje reke Mure in boljše povezanost Slovencev na obeh bregovih Mure.

Gradnjo železniške proge Ormož-Ljutomer-Murska Sobota je odobril železniški minister dr. Anton Korošec v začetku leta 1921. Ministrstvo za promet je hkrati dovolilo, da se takoj začne trasiranje te

železniške proge. Za gradnjo proge je bilo predvidenih deset milijonov dinarjev, za gradnjo proge Dolnja Lendava-Murska Sobota pa ni bilo denarja. O trasi je bilo več predlogov, na koncu pa je obveljal tisti, ki je predvideval, da naj poteka iz Ormoža mimo Pavlovca, Ivanjkovec, Žerovinec, skozi Kačje Grabe in Veržej, kjer prečka Muro in nato mimo Beltince do Murske Sobotice. Gradnjo nove železniške proge je oviralo predvsem pomanjkanje denarja. Vodilna inženirska mesta so zasedali srbski inženirji, slovenskim strokovnjakom namreč tega dela niso zaupali.

Med 1200 zaposlenimi je bilo približno 250 ruskih beguncev, okoli pet tednov je delalo tudi 100 bolgarskih delavcev, nekaj časa 50 delavcev iz Bosne, vsi drugi so bili domačini in delavci iz sosednjega Medžimurja. Ruski begunci, ki so gradili novo železnico, so po končanih delih pri nas odšli v Francijo, kjer so sodelovali pri gradnji tamkajšnjih prog.

Vreme jeseni leta 1923 je bilo lepo, tako da so dela lahko hitro napredovala. Konec leta 1923 pa so začeli tudi že z gradnjo čuvajnic in

kolodvorov. Posebnih nesreč pri delu ni bilo. Gramoz za gradnjo so kopali v Pušencih in Frankovcih.

Ob gradnji železniškega nasipa so leta 1923 pri Veržaju naleteli na zanimivo najdbo, in sicer naj bi šlo za neko staro grobišče. Ker pa vodilni pri gradnji niso imele nobenega smisla za arheologijo, so mirno dovolili, da so delavci uničili kosti, razno posebno posodje in orodje, ki je bilo v jami.

Najslabše je bila zgrajena proga med Mursko Sobotico in Dokležovjem, kjer je prevladoval glinasti pesek. Zaradi pomanjkanja novih hrasnovih pragov so pri gradnji uporabili tudi veliko starih. Za progo so uporabili tudi stare tirnice, ki so jih dobili pri demontaži raznih progovnih odsekov. Najslabše je bilo stanje proge med Dokležovjem in Mursko Sobotico.

Razmere pri gradnji in slaba kakovost gradnje so bile posledica pretiranega varčevanja. Zaradi tega je

bilo treba progo že kmalu po gradnji popravljati, kar je zopet terjalo nova sredstva.

Gradnja proge je bila po 21 mesecih končana, slavnostno je bila izročena namenu 22. novembra 1924. Progo je v Ormožu odprl minister za promet Andra Stanić iz Beograda, ki je v svojem govoru med drugim dejal, da je bila osvoboditev Prekmurja v gospodarskem oziru končana šele z izgradnjo železnice. Vlak, ki je zapeljal po novi železnici, je bil okrašen z zastavami in cvetjem in po odprtju je dopoldan ob igranju himne odpeljal proti Ivanjkovcem. Na kolodvorih so vlak pričakale množice ljudi in na vsaki postaji je bil slavnostni sprejem, župani pa so imeli govore. Vlak se je iz Murske Sobotice vrnil v Ljutomer. V hotelu je bila sklepna slovesnost ob otvoritvi proge, kjer je goste sprejel ljutomerski župan dr. Ivan Stojan.

Železnica je veliko pomenila predvsem za pomursko

opekarništvo in tudi za vse druge gospodarske panoge, tako za industrijo kot premogovništvo. Vsekakor je vplivala na razvoj posameznih krajev.

Z izgradnjo železnice Ljutomer ni postal samo pomemben gospodarski in prometni center, temveč tudi kulturno središče ter glasnik narodne in državne misli na vzhod in Prekmurje. Nato je z leti tako središče postala Murska Sobota.

Na fotografiji, ki je nastala naslednje leto, ko je bila otvoritev železnice, stojijo fantje na postaji v Dokležovju - naborniki, ki čakajo na vlak, ki jih bo popeljal k vojakom. Na čakalnici je napis Dokležovje v cirilici, ki je bila takrat pri nas uradna pisava.

Železnica skozi Dokležovje se vedno vodi na vzhod in zahod, fantov, ki bi takole čakali na odhod k vojakom, pa ni več.

Bojan Zadravec

od svojih učencev, ki so mu ob slovesu podarili šopek pristnih travniških rož, ki bi jih danes na travnikih že težko našel. Nazaj grede se ni odpravil v Beltince, ampak z brodom čez Muro na železniško postajo Ljutomer mesto.

Prekmurje mu je bilo usojeno

Po odsluženem enoletnem vojaškem roku je bil ponovno dodeljen beltinski občini, ki pa mu je namenila poučevanje na šoli v Lipovcih. Oglasil se je na občini, kjer je povsem naključno srečal ravnatelja beltinske osemletke, tovariša Drnovška, ki pa mu je ponudil delovno mesto učitelja za telesno vzgojo, in ponudbo je sprejel. Tako je 1. oktobra leta 1957 začel poučevati na predmetni stopnji. Poleg telesne vzgoje je poučeval tudi druge predmete in končal Pedagoško akademijo v Mariboru. Poučevati je začel v obokani sobi grajskega gradu na 60 kvadratnih metrih z dvema ali tremi telovadnimi orodji. Pri krajevnih oblasteh je zaprosil za dovoljenje, da so potem na prostem lahko uredili igrišče.

Beltince je hitro vzljubil, čeprav ni bil vajen ravnice.

V mesecu oktobru 1957. ponovno v Prekmurju. Tokrat začne in konča - v Beltincih. Med službovanjem v Beltincih ponovno ponudba, da se vpiše na visokošolski študijski program v Ljubljani. Pri učni uri telesne vzgoje je hospitaliral prof. Adi Klotnik, ki ga je še kasneje nagovarjal, da bi si premislil. Ostal je v Beltincih, ostal je pri rokometu. Z rokometom je bilo doseženih precej uspehov. Imel je tudi dobre sodelavce: Franca Kousa, Aleksandra Saba, Aleksandra Šmidlehnerja, Hermana Štidla, Evgena Titana. Učenci višjih razredov beltinske osnovne šole in rokometarji so bili prvi igralci hokeja na travi v Beltincih. Tekmovali so celo nekaj sezon.

Leta 1972 je Peter Šraj diplomiral na Pedagoški akademiji v Mariboru, smer telesna vzgoja. Po sedemdesetih letih prejšnjega stoletja se ni več aktivno ukvarjal s športom, ampak je v ospredje njegovega interesa vedno bolj prihajala želja po zgodovini. Peter je mnenja: »Vedeti je treba, da je bilo nekdaj treba študirati predvsem tiste predmetne skupine, ki so bile na določeni šoli deficitarne! In beltinska šola je imela dovolj zgodovinarjev, ni pa imela fizikolturnikov.«

Kronolog Beltince

Od 30. decembra 1991, ko je upokojen, si vedno vzame dovolj časa, da raziskuje zgodovino Beltince in njene okolice. Čeprav je Peter Šraj leta 1977 pri Državni založbi Slovenije izdal športni priročnik Rokomet v osnovni šoli, je danes med ljudmi znan kot raziskovalec kraja, kjer živi že skoraj 50 let. Leta 1995 je izšla njegova knjiga Beltinci 1322-1993. Opremljena je z mnogimi fotografijami in kronološko opisuje čas od prve omembe kraja vse do leta 1993. Že čez dve leti po tej je izšla njegova knjiga Beltinci z okolico, ki poleg Beltince, njenih prebivalcev in zanimivih opisov grofovskih družin v Beltincih vsebuje zgodovinske podatke drugih vasi občine Beltinci.

Nekdanji fizikolturnik si zelo želi, da bi v čim krajšem času izdal še tretjo knjigo Korenine preteklosti, za katero je v celoti pripravljen tipkopis. Pripravljen pa je tudi obširno gradivo za cerkveno zgodovino domače fare.

Bojan Zadravec

MAJEKOV KOVIT

Maj je prej najlepši mesec. Se cvete. Naš ati je najrajši ka tuj dikličke začajo cvesti. Pa ka so nej več tak feist oblečene. Ja, se cvete. Naši politiki tuj. Nikše brige nima. Še malo pa mo Evroje doubili. Eni več, eni menje.

Slovenski milijarderji, do, kak smo že eto pravli, gratali pravi srmačeki. Navadni milijonarji - v evroja. Delavca je pa tak nigdar nišče nika nej pijo. Petsto, de

numera, kelko do plače meli. Pa drobiž mo dosta bole pazili, kak zaj.

Inda se je prej slavil, dan mladosti, 25. maj. Da bi se naj nekšji Tito rodil, eti prejk pri sousidaj, na Hrvaškon. Debele cigare, sufe babe, pa viski je rad mel. Aja, pa na lovino je rad odo. Medvede pa delene je pafko kak zmejšani. No, če malo poglednemo, tej ka so zaj preignji, nima nika dosta prouti cigaran, za babe ne ven, namesto lovine, je pa golf zaj glavna finta. Če bi rad kaj, z njimi tulo, moreš tisti voziček za seuf vlečti, pa se delati, kak ti je fajn, ka si v naravi, pa se gibleš. Pa se zguciš, šteroga direktora bi se trbelo miniti, pa štere delnice bi se splašalo kupiti.

Kak smo slovinci enotni v novo evropskoj uniji se je najbole vidlo, da so na konci aprila prslavkali dan upora proti okupatorju. Tomi se je inda pravlo dan OF. OF? Šteri? Ja, pa smo tan. Po več kak šestdeseti lejtaj se pri nas začajo spitavati, što je bojno gvino. Na toj proslavi, njijn je nej gljij jasno bilou. Od nekše sprave si gičijo. Med bejljimi pa rdečimi. Pri nas? Ka bi si tej dvoji med sebof dobri bilij. Ka bi se šli spravo. Po mojen se njijn bole ide, šteri de si za časa mandata kelko spravo, nej pa ka bi se spravili med sebof.

Našoga predsednika so pa lekar mijnola eksotična potovanja, pa duhovne olimpijade. Gor je prišo, ali njemi je pa štof pravo, ka okouli Slovenije tuj države obstajajo. Zaj ta si prej novui talijanski predsednik Napolitano, pa naš podala roke. Pa pozabila, ka je bilou. Mogoče nan talijančki cilou Trst nazaj dajo. Ali pa bar plinski terminal. No od toga davanja rouk, pa novega lista v zgodovino

makaransko - deželcih odnosov, san pa z atijof pomočjof prišo do zaključka, ka de se tou gvušno zgoudilo. Tak naš, kak novui talijanski predsednik sta inda kak eden Bandiera rosso znala na pamet.

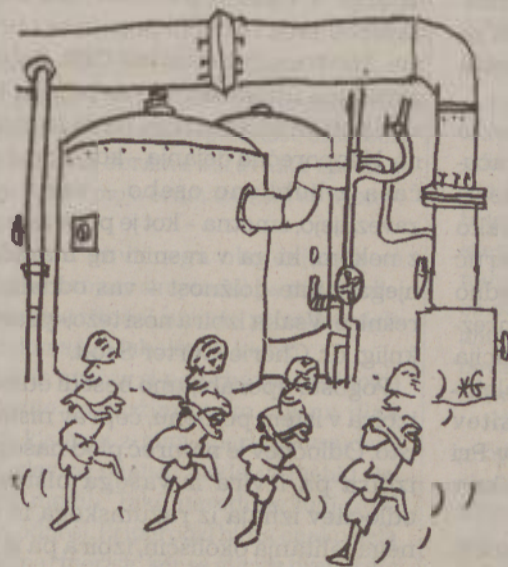
Če smo že pri predsednikaj, se našemi rojaki, po poklici bivšemi predsedniki, tudi malo kuca po mercedesaj, pa letalaj, pa sprejemaj, pa odperanji vrtecof, pa še po kon. Še mali Pahor je eto krejgani bil. Nej gljij direkt, tak malo po ovinkaj. Mogouče si cilou slujži. Naš ati je tak ali tak pravo, ka de malo pred novuin leton rodil, kak ga je Janez Veliki nategno.

Ja pa rusi so prišli. Seden lejt so na zemlevidaj iskali Lendavo. Pa so jo najšli. Trnok bi jo radi doj kúpili. Ge san najprle mislo ka fuzbalsko, ka je prišo Abramovič. Prišo je Alekperov. Prej ka ma malo menje pejnez kak Abramič. Pa ga ne zani-ma fuzbalska liki ova druja Nafta. Škoda. Ge san pa že se vido plakate. V sredo ob 20:45, na novem lendavskem stadionu. Nafta: Real Madrid.

Potujoči cirkus, se pravi slovenski parlamet, še izda sakši mejsec osreči eno slovensko pokrajino, pa njijn obeča, med pa mlejko. Kak tuj nebi, vej pa še malo pa do volitve za župane. Tou nan je pa že sen dugo jasno, ka njijn v lejtaj da si takše ali

pa etakše volitve rejči fesit hitro idejo z gezika. Še prle kak se sploj v možganaj obdelajo. Pa ka nas briga Slovenija. Eti pri nas na lejtov pa desnon brejgi Mure je pa tak ali tak se super. Fabrik smo tak nikdar nej dosta meli. Pa te par ka ji je ostalo pomali vrab gemle. Mamo pa nukupovalne centre. Ati je negi čul, ka do še enoga začali delali. Pa se ne veselte preveč. V njen do odavali opremo za nakupovalne centre.

P.S. Od podvoza na lendavskoj pa nika nemo pravo. Ati je tak ali etak pravo, ka še te nede vörvo, ka so ga napravili, da de se že skouz njega pelo. Če de se sploj kda. Vesela novica, pa prihaja iz soboške porodnišnice. Zaradi toplega vremena, je več ne ogrevajo. Račune za ogravenje bi pa komot poslali ten firman, štere so se štükale, kera več mafne pri prodaji opreme.

MAJEKOV

Svet digitalnih tehnologij

Kupiti ali najeti računalnik?

To vprašanje si postavlja vedno več velikih računalniških trgovcev v sektorju nakupa osebnih računalnikov. Vsaj morali bi si. Zakaj? Trenutno je vedno več prednosti pri najemu osebnih računalnikov kot v preteklosti.

Tako vsaj kaže analiza, opravljena na ameriškem računalniškem trgu. Ugotovili so, da se številke na tem področju dvigujejo. Ne ravno strmo, ampak zaznati je zelo pozitiven trend. Vedno več podjetij se odloča za to možnost in vsako leto se tehnika vse bolj preveša v korist najema. Kot za drugo pisarniško opremo, tako je tudi pri osebnih računalnikih ta možnost že obstajala. Vendar so šele nekateri novi trendi in vplivi pripomogli, da je postala zanimivejša.

Na prvem mestu je vsekakor cena. Velika računalniška podjetja, kot so HP, Dell in Lenovo, kar tekmujejo med seboj s popusti in drugimi spodbudami za najem opreme. Za primer so vzeli računalnik, ki stane 700 ameriških dolarjev. Če bi ga najeli za tri leta, bi zanj plačali celo samo 650 dolarjev. Na ta način lahko podjetje še privarčuje pri nakupu in financiranju. Seveda so takšni popusti na voljo le pri velikih količinah, tipično tisočih računalnikov. Kljub nizkim cenam se za dobiček podjetij, ki ponujajo tak najem, ni treba bati. To več kot nadomestijo s pogodbami o zagotavljanju storitev in vzdrževanju. Zadeva je nekoliko podobna sektorju mobilne telefonije, kjer vam zagotovijo cenejši telefon, zaračunajo pa nato razne storitve in naročnine.

Analize so tudi pokazale, da naj bi strošek nakupa predstavljal le od 15 do 20 odstotkov stroška lastništva in vzdrževanja. Cene osebnih računalnikov so že nižje kot cena dobrega televizorja. Pomembnejši strošek postaja vzdrževanje in upravljanje osebnega računalnika. Vsi vemo, koliko stane vsa programska in druga oprema, ki jo med delom potrebujemo. Da o stroških dela in osebja, ki mora za računalnike skrbeti in administrirati, niti ne govorimo.

Nakup seveda ostaja logična odločitev za mnoge organizacije. Kjer pa imajo za vzdrževanje in administriranje množico računalnikov, je najem pomembna alternativa. Kratkoročni najem je zanimiv tudi za tiste, ki potrebujejo računalniške naprave le občasno.

Eden od pomembnejših faktorjev je poraba energije. Najem novejšega računalnika z monitorjem LCD lahko precej izboljša energijske potrebe. Prav tako proizvajalci procesorjev, grafičnih kartic in drugih komponent pošiljajo na trg vedno varčnejše produkte. Pri zasičenosti omrežja se lahko pojavi težava, ko organizacija ne more dobiti od dobavitelja več električne energije. Zaradi tega je rešitev uporaba energijsko varčnejših naprav. Pri nekaj sto ali tisoč računalnikih je razlika v porabi energije lahko ogromna.

Drug faktor je kapitalski prihranek. Seveda potrebujete pri nakupu precej več denarja kot pri najemu. Na ta način lahko preostali denar vložite v ustreznejše in perspektivnejše naložbe.

Podobno kot pri najemu avtomobila, so tudi pri najemu osebnega računalnika določeni pogoji. Običajna dolžina najema je tri leta. Organizacije z veliko potrebo po računski moči se bodo odločile za krajše obdobje, saj bodo tako lahko hitreje zamenjale najzmogljivejše modele. Kjer te potrebe ni, so lahko obdobja dolga tudi do pet let. V daljšem času pa bo računalnik v povprečju že preveč zastarel. Poleg obdobja je pglavitna tudi evidenca sestavnih

delov in njihovega stanja pred iztekom najema in po njem. Poškodbe ali manjkajoči deli gredo na stroške najemodajalca.

Po koncu življenjske dobe računalnika pa je pomembna njegova odstranitev. Zaradi ekoloških in pravnih posledic lahko predstavlja ta del kar nezanemarljiv strošek. V primeru najema se tega lahko znebimo.

Organizacije mnogokrat potrebujejo pomoč pri nakupu, upravljanju in vzdrževanju računalniške opreme. Poleg svoje dejavnosti je težko oziroma niti ni v interesu biti ekspert na vseh teh področjih. Tukaj se lahko najde priložnost za dodano vrednost s pomočjo ekspertnega znanja in storitev.

Dr. Matej Gomboši

Na vsakem koraku nam je na voljo izbira

»Izbira je raziskovanje želje in nato odbira dejanja. V vsakem trenutku izbirate, ali se zavezati svoji resnični poti ali se obrniti od nje. Nevtralnih dejanj ni. Celo najmanjša gesta ima usmeritev, ki vas popelje bližje k vaši poti ali stran od nje, pa če to uvidite ali ne. Neoporečna dejanja – kot je preživljanje časa z ljubljeno osebo – vas v resnici zavezujejo, zmotna – kot je preživljanje časa z nekom, ki ga v resnici ne marate, a do njega čutite dolžnost – vas oddaljujejo od resnice. Vsaka izbira nosi težo,« pravi v svoji knjigi dr. Cherie Carter Scott.

Pogosto uporabljamo besedi odločitev in izbira v istem pomenu, čeprav nista eno in isto. Odločitev je namreč plod našega uma, izbira pa izvira iz vašega bistva. Torej odločitev izhaja iz razumskega in razumnega tehtanja okoliščin, izbira pa iz vašega bistva in usklajenosti z vašim višjim jazom.

Mateja je kot glasbenica vrsto let poučevala glasbeno vzgojo na osnovni šoli. To je ni notranje bogatilo, čeprav je rada delala z otroki. Pogrešala je petje. Ponudila se ji je možnost, da se pridruži kot pevka priznani slovenski skupini. Izziv je sprejela in z glasbeno skupino gostovala širom po Sloveniji, Avstriji in Nemčiji. V sebi je začutila hrepenenja in nagnjenja, da bi se v glasbi poizkusila samostojno. S tem ko je priznala in spoštovala svoja resnična zanimanja, je bila zmožna storiti resnični korak. Ta ji je omogočil, da se je zavezala sebi lastni resnici. Stopila je na pot, ki je

Sirova juha z bučkami

150 g čebule, 200 g bučk, 40 g masla, 10 g česna, 30 g moke, 5 cl belega vina, 140 cl perutninske osnove, 60 g naribanega sira, sol, poper, 10 cl kisle smetane, listi bazilike

Maslo v kozici razpustimo. Na njem posteklenimo na kocke narezano čebulo. Dodamo na kocke narezane bučke, sesekljan česen in še malo pražimo. Nato pomokamo, premešamo, zalijemo z vinom in perutninsko osnovo. Vse skupaj počasi kuhamo, da se sestavine zmehčajo. Dodamo nariban sir, prevremo in po potrebi še začínimo. Pred serviranjem dodamo kisló smetano. Okus popestrimo z listi bazilike.

Postrvji file z jogurtom, hrenom in jabolkom

4 postrvi po 300 g, 20 g moke, 8 cl olja, sol, poper, limonin sok, 60 g hrena, 20 cl navadnega jogurta, 200 g jabolka, 5 cl belega vina, sol, poper

Postrvi očistimo in filiramo. Na delovni površini jih solimo, popoprano in pokapljamo z limoninim sokom. Pol ure počakamo, da se marinirajo. Nato jih povajljamo v moki in na vročem olju spečemo. Pečene preložimo v drugo posodo, pokrijemo in shranimo na toplem. Na preostanku masčobe malo prepražimo očiščen nariban hren. Dodamo naribana jabolka, premešamo ter zalijemo z vinom in jogurtom. Vse skupaj začínimo, prevremo in ponudimo s pečenim postrvjim filejem.

Krompir s porom

500 g krompirja, 200 g pora, 3 cl olja, 30 g masla, 10 g moke, 20 cl mleka, 10 cl kisle smetane, 2 jajci, sol, poper

Krompir operemo in v olupku skuhamo. Odcedimo in ohladimo. Ohlajenega olupimo in narežemo na lističe. Por narežemo na tanke kolobarje in na olju malo prepražimo, da ovene. Maslo v ponvi razpustimo, na njem svetlo prepražimo moko

Branko Časar, kuharski mojster v gostilni Pri Lovenjaku v Polani

ter zalijemo z mlekom in smetano. Zmetlico gladko razmešamo. Odstavimo z grelne plošče, da se ohladi. Primešamo rumenjake, narezan krompir, pražen por in začínimo. Narahlo premešamo. Nazadnje primešamo še sneg iz beljakov in damo vse skupaj v pomaščen ter s prozorno folijo za pečenje obložen pekač. Pečemo v pečici 40 minut pri 175 °C. Serviramo vroče.

Melonina torta z jagodami

500 g listnatga testa, 1 jajce za premaz, 500 g olupljene melone, 20 g medu, 100 g sladkorja v prahu, 13 g želatine v listih, 18 cl rastlinske smetane, 200 g jagod

Polovico listnatga testa razvaljamo v obliki kroga v velikosti tortnega modela. Pekač splaknemo z vodo in nanj položimo krog iz testa, ki ga premažemo z razžvrkljanim jajcem. Preostalo testo razvaljamo in izrežemo kroge s premerom 4 cm. Vsak krog razpolovimo in premažemo z razžvrkljanim jajcem. S polkrogi obložimo rob okroglega testa tako, da je rob višji. Dno večkrat prebodemo z vilicami. Pečemo 25 minut pri 200 °C. Pečeno listnato testo ohladimo, nadevamo s kremo in obložimo z narezanimi jagodami, da dobimo obliko torte. Torto postavimo za 2 uri v hladilnik, da se krema strdi.

Priprava kreme: Melono pretlačimo, da dobimo pire, primešamo med in sladkor v prahu. Želatino namočimo v hladno vodo, ožamemo in v decilitru pretlačene melone s segrevanjem razpustimo. Vse skupaj dodamo meloninemu pripravku za kremo. Premešamo, dodamo stepeno sladko smetano in rahlo gladko razmešamo.

»Pred soncem in luno bom neomajno počel tisto, kar me globoko v srcu radosti in mi vleva srce.«

Ralph Waldo Emerson

držav ali kot občutek, da se mora neko ljubezensko razmerje končati, ali kot občutek, da morate zapustiti nezadovoljujočo službo v vašem podjetju in začeti lastno pot. Se spomnite, kakšni občutki so vas prevevali, ko ste sledili svoji izbiri.

»Spomnite se tega občutka, kajti bistvo življenja je, ostati zavezan svoji poti,« pravi dr. Cherie Carter Scott.

Mag. Simona Šarotar Žižek

Gumbi in gumbki

Besede
mode

Tatjana Kalamar Morales

Neopazni elementi na oblačilu so dostikrat prav gumbi. Čeprav so včasih komajda vidni, dajejo našemu videzu tisto prepotrebno piko na i. Bodisi veliki bodisi majhni se pojavljajo na različnih mestih s funkcijo ali brez nje. Kadar si jih odpenjamo, niti ne pomislimo, kako pomembno odkritje so postali. Danes so modni tako majhni na bermudah kot tudi zelo veliki na jopah.

Gumbi so bili okras že v 14. stoletju. Njihova pomembnost je bila odvisna povsem od modnih smernic, ki so narekivale tako obliko kot tudi material. Na začetku 19. stoletja so se pojavili strojno izdelani gumbi

Gumbi v obliki odprte knjige

Človeška domišljija je neverjetna. Nekateri oblikovalci so se detajlno posvetili prav oblikam gumbov

z namenom, da bi vzbujali pozornost, humor in harmonijo. Tako so izdelali gumbke v podobi odprte knjige, kače, sadja, akrobatov in še in še.

Veliki gumbi

Gumbi so čarobni tudi zato, ker soustvarjajo domišljijo. Čeprav so današnji gumbi zelo enostavni, njihova vloga odpenjanja nič ne zaostaja. Ker so veliki, jih sicer potrebujemo manj, a zato moramo zelo paziti na barvne kombinacije. Vsak zgrešen odtenek gumba lahko popolnoma pokvari celotni videz oblačila. Zato naj velja, da jih kupujemo preudarno in predvsem pri normalni svetlobi.

Na
lekarniški
tehtnici

Alergijski nahod

pridružila osnovni alergijski bolezni. Zdravljenja zaradi tega ni treba spremeniti, ker ni potrebe po zdravljenju z antibiotiki.

Zamašen nos. Zaradi razširjenih krvnih žilic v vneti nosni sluznici le-ta oteče in nos se zamaši. Zelo zamašen nos lahko povzroči glavobol, včasih boli tudi uho. Pojavi se lahko sekundarna okužba v srednjem ušesu (otitis media) in sinusitis (sinusitis).

Srbeč nos. Je pogost pojav. Včasih je vzdraženo, ustno nebo.

Očesni simptomi. Srbeče in solzne oči naj bi bile posledica zamašenega solzovoda, prav tako pa jih lahko povzroči neposreden učinek pelodnih zrn, ki so zašle v oči in jih vnele. Vzdražen nos najbrž tudi prispeva k očesnim simptomom. Ljudje, ki imajo hude simptome alergijskega nahoda, lahko postanejo preobčutljivi za močno svetlobo (foto-fobija). Tedaj naj nosijo sončna očala.

Kihanje. Alergijski nahod se ponavlja začne s kihanjem in izcedkom iz nosu, šele nato se nos zamaši. Običajno so simptomi hujši zjutraj in zvečer. Pelod se namreč sprosti zjutraj, čez dan se dvigne, zvečer pa se spet spusti na tla. Bolniki občutijo poslabšanje v vetrovnih dneh, ko je pelod razpršen v različnih smereh. Izboljšanje se pojavi, ko dežuje in po dežju, ko se pelod poleže na tla. Nasprotno se pri ljudeh, ki so alergični na plesni, simptomi poslabšajo v vlažnem vremenu.

Anamneza

Alergijski nahod traja veliko let. Ker se lahko pojavi v katerikoli obdobju, odsotnost alergijskega nahoda v preteklosti še ne pomeni, da bo tako ostalo. Pojavnost alergijskega nahoda je v zadnjih letih porasla. Zdi se, da je onesnaženo urbano okolje za to le delno krivo. Celoletni alergijski nahod ponavlja razločimo od sezonskega na podlagi časovne razpršenosti težav. Bolniki, ki jih alergijski nahod pesti že več let, so najpogostejši obiskovalci lekarn v poletnih mesecih.

Pridružene okoliščine

Če se alergijskemu nahodu pridružijo simptomi, kot so tesnoba v prsih, piskanje, kratka sapa in kašelj, je treba takoj stopiti k zdravniku. Ti simptomi lahko izzovejo astmatični napad.

Piskanje. Težave z dihanjem, včasih hkrati s kašljem, kažejo na astmatični napad. Nekateri bolniki doživijo astmatični napad le med sezono za alergijski nahod (sezonska astma). Takšne epizode so lahko precej hude in zahtevajo obisk pri zdravniku. Ker se napadi pojavijo redko, sezonski astmatiki ponavadi nimajo pri roki ustreznih zdravil, zato je tveganje za dihalno stisko večje.

Boleča uho in bolečina v predelu obraza. Tako kot pri prehladu in gripi se lahko tudi alergijski nahod zaplete z bakterijsko okužbo srednjega ušesa (otitis media) ali sinusov (sinusitis). Obe okoliščini lahko povzročita dolgotrajno hudo bolečino.

Gnojno vnetje oči. Vzdražene solzne oči običajno spremljajo alergični nahod. Včasih se alergijsko vnetje zaplete s sekundarno okužbo. Tedaj oči postanejo boleče, kot da bi imeli v njih pesek. Pordele so, izcedek pa ni več prozoren, ampak obarvan; nič več redek, ampak postane gost in gnojen. Treba je k zdravniku.

Zdravila

Farmacevt mora vedeti za vsa siceršnja zdravila, ki jih bolnik jemlje, da lahko presodi o vplivu med zdravili, s katerimi se zdravi alergijski nahod. Koristno je tudi vedeti, katera zdravila je bolnik že uporabil za odpravo simptomov alergijskega nahoda, posebno še, če je imel alergijski nahod že prej. Posebno neugodna je lahko omotičnost, ki jo povzroči kombinacija nekaterih antihistaminikov in drugih zdravil. To lahko zveča nevarnost nezgod pri opravljanju nekaterih opravil, denimo pri vožnji in upravljanju strojev.

Napačno zdravljenje. Če zdravila v prosti prodaji ne zaležejo za odpravo simptomov alergijskega nahoda, je primerno obiskati zdravnika. Pogovor omogoča presojo o bolnikovih pričakovanjih pri zdravljenju in o predstavi, ki si jo je bolnik ustvaril o alergijskem nahodu. Je tudi priložnost, kako se lotiti alergijskega nahoda naslednjo sezono.

K zdravniku naj nas napotijo naslednja dejstva:

- piskanje in kratka sapa,
- tesnoba v prsih,
- boleče uho,
- boleči sinusi,
- gnojno vnete oči
- in neuspešno zdravljenje z zdravili.

Terapevtska pričakovanja

Izboljšanje simptomov naj bi se pojavilo v nekaj dneh. Če po petih dneh ni izboljšanja, zdravljenje z obstoječimi zdravili ne zadostuje. Tedaj mora bolnik k zdravniku, ki mu bo omogočil zdravljenje z drugimi ali dodatnimi zdravili.

Janez Špringer, mag. farm., spec.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

Bolezen je kot poplava. Da reka ne bi poplavljala, gradimo na njenih bregovih nasipe takrat, ko je še mirna. Enako pravilo bi bilo treba upoštevati tudi za zdravje. Zanj je treba skrbeti še, ko smo zdravi ...

Spet se je nabralo kar nekaj zanimivih vprašanj. Zahvalil bi se vam tudi za vse pohvale in spodbudne misli. Zaradi omejitve prostora, namenjenega našim člankom, sem za to številko izbral vprašanje bralca, ki pa je zaradi specifičnosti bolezni želel ostati neimenovan.

V sporočilu pravi, da je že kar nekaj časa poročen, pa z ženo ne moreta imeti otrok. Vedno sta mislila, da je težava pri njej. Bila je že na številnih pregledih in povsod so zagotovili, da lahko zanosi. Sedaj so odkrili, da je dejanski problem pri njem in je neploden on, ker ima premajhno koncentracijo spermijev, njihova gibljivost pa je zelo slaba. Lahko sklepam, po napisanem, da je glavni vzrok za neplodnost pri gospodu glivično obolenje.

Glivice, ki povzročajo infekcijo, bujno rastejo na toplih in vlažnih telesnih predelih. Pojavljajo se pogosto med nožnimi prsti in na predelu spolovila. Najpogostejše se pojavlja vrsta, ki jo poznamo pod imenom candida. Ta glivica poleg omenjenih predelov pogosto napada tudi pljuča in povzroča alergijsko pljučno obolenje.

Glivice lahko delimo na površinske in notranje. Površinske napadajo kožo, lase, nohte, spolovila, ustno in nosno votlino ter se preko sinusov prebijajo do hipofize, v grlo in na ščitnico. Notranje glivice pa napadajo jetra, pljuča, mehur in črevesje.

Če se glivica močno razmnoži in smo z njo okuženi dlje časa, ponavadi povzroča huda vnetna obolenja. Ker se pri moških najpogostejše kopiči v lasišču, srbi glava in močno izpadajo lasje. Potem na nogah, posebej med prsti in na podplatih, nastaja plast belih vnetij in noge začno kislo smrdeti. Najhujše pa je, če se glivica razmnoži med bedri, okrog spolovila in na moškem spolnem udu. Tu povzroča stalna vnetja in znojenje. Če z prstom obrišemo to tekočino, ki se naredi v mednožju in pod kožico uda v predelu glivice, opazimo, da je znoj nekoliko spolehek. Gosta tekočina, ki je rahlo

belo obarvana, povzroča tudi srbenje. To je lahko pri posameznikih različno močno. Pri enih nastopa le v blagi obliki, a konstantno. Pri drugih pa je srbenje močno in povzroča celo nervozo. Pri spolnem odnosu imajo moški, ki bolehalo zaradi glivice, rahlo bolečino ob glavičici penisa. Po spolnem odnosu pa lahko tudi pekočo bolečino, ki pa ni tipična pri vseh.

Ker se glivica prenaša, se po navadi z njo okužijo tudi ženske. Te trpijo za kroničnim vnetjem vagine, maternice, jajčnikov in mehurja. Pogosto pa se pri njih pojavijo beli tok in pekoče izločanje vode pri uriniranju.

Pomanjkljiva higiena ni vzrok za pojav glivice. Prav nasprotno. Več ko se umivamo in s tem vlažimo kožo, bolj se razmnožujejo, ker za svoj razvoj, kot smo že omenili, potrebujejo toplo in vlažno mesto. Take dele telesa je treba razvlaževati. Vendar o tem nekoliko kasneje.

Kako opazimo, ali je za neplodnost kriva prav glivica?

Semenčica nastajajo v semenskih kanalih mod. Njihov razvoj in dozorevanje sta odvisna od moškega spolnega hormona testosterona in gonadotropnih hormonov, ki nastajajo v hipofizi. Zadnja stopnja spermatogeneze poteka v območju, kjer semenčici zraste repček, ki ji omogoča gibljivost. Če se zaradi vnetja hipofize ali vnetja obmodka ta razvoj upočasni ali ne dokonča, take semenčice nimajo dovolj razvitih repčkov in zato niso dovolj gibljive, ampak počasne. Tako odmrejo veliko prej, preden dosežejo jajčece.

Druga težava, ki jo povzročajo glivice, pa je semenska kila. To je sicer nenevarna cista, ki nastane na obmodku, vendar lahko povzroča težji prehod semenčic ali vnetje.

Če želimo preveriti semenčice, moramo z onaniranjem doseči izliv na bel papir, ki ne vpija tekočine. Če v izločku opazimo manjšo količino krvi, ki se kaže kot temen madež (navadno izvira iz drobnih žilic prostate ali semenskih mešičkov), je to lahko znak, da je zaradi glivice prišlo do vnetja prostate ali obmodka. Lahko pa sta okužena že kar oba.

V tem primeru je treba ugotoviti vsebnost glivice in jo z zdravljenjem takoj poskusiti odstraniti. Če se taka vnetja stopnjujejo in trajajo nekaj let, lahko privedejo tudi do raka na prostati ali modih. Ponavadi vse skupaj stopnjuje tudi nizka telesna odpornost. Ta pa pade z upadanjem življenjske energije. Tisti, ki niste seznanjeni s tem pojmom in pojavom znižanja življenjske energije, si preberite starejše članke ali pa me lahko pokličete za nasvet ...

In kako zdraviti?

Ker obstaja zelo veliko drugih vzrokov za neplodnost ali zmanjšano plodnost, bi seveda morali čim prej obiskati zdravnika specialista ali pa priti v mojo ordinacijo, da se ugotovi vzrok bolezni.

V primeru glivičnega obolenja (če se pojavljajo omenjeni simptomi) pa je najbolje, poleg jemanja zdravil, umivati prizadete dele telesa z domačim jabolčnim kisom.

Zjutraj in zvečer si po prhanju mednožje in spolovilo razkužimo tako, da na dlan nalijemo kis in si z njim operemo vse dele, posebej glavičico penisa, moda in mehki del beder ob modih. Tako naredimo tudi pred spolnimi odnosi. Priporočal bi, da enako dela tudi vaša partnerica, ker se glivice prenašajo s stikom, in če oba ne odpravita glivic, sta drug drugemu vir okužbe. V začetku boste čutili kot reakcijo na kuro hudo pekočo bolečino, ki pa se bo iz dneva v dan zmanjševala, sčasoma pa tudi popolnoma izginila. Kura naj bi trajala od sedem do deset dni. Po potrebi jo čez čas ponovimo.

Oblačiti si je treba oblačila, ki so zračna in prepustna. Čim manj nosite kavbojke in podobna, stisnjena oblačila. Samo higiena, kot smo že napisali, pa ne bo zadostovala.

Vsem bi pa na koncu svetoval, še zlasti moškim, da se ne obotavljate, če se pojavijo kakršne koli spolne težave, in obiščete strokovnjaka. Kot pravi pregovor, bolje prej kot pozneje!

(23. IX.-22. X.)

(23. X.-21. XI.)

[22. XI - 21. XII]

(22. XII.-20. I.)

(21. I.-19. II.)

(20. II.-20. III.)

nase, šele nato na druge, kar naprej izkoriščali. Dela naučite. Notranji nemir je treba v življenje vnesti, kot boste šli v začetku meseca, da urejanje sorodstvenih vezi, ne pokvarila neučakanost. Tudi, da testirate svoj šarm. Nemur ne škodi, vam pa lahko

pen

Konec marca je štirinajst učencev Dvojezične srednje šole Lendava realiziralo prvi del medsebojne izmenjave partnerskih šol v okviru projekta »Jugend – Schule – Wirtschaft; europäischer Dialog«.

Dijaki DSŠ Lendava v gosteh pri vrstnikih v Wolfsburgu

Projekt, ki poteka od jeseni 2004, finančno podpira Deutsche Bank Stiftung, za pedagoško in organizacijsko izvedbo skrbi institut IZOP iz Aachna, v sodelujočih državah pa tudi nacionalne časopisno-založniške hiše. Naša šola je bila vključena v projekt zaradi prizadevnosti profesorjev ob prijavi na razpis ter dobrega znanja nemškega jezika dijakov. Pri tem nam je pomagala profesorica nemščine Zorka Gergar. Poleg medsebojne izmenjave dijakov partnerskih šol in pisanja za časopis je pomemben element projekta izdelava raziskovalnih nalog na različne teme, kot so turizem v obmejni regiji, sonaravno bivanje, problem brezposelnosti, šport, fenomen diskoteke na podeželju in podobno. Rok za oddajo nalog je maj 2007. Projektne naloge bomo izdelali dvostransko v sodelovanju z našimi partnerji v Wolfsburgu in tako prispevali k meddržavnemu dialogu med Slovenijo in Nemčijo.

Naš glavni cilj sodelovanja s Theodor Heuss Gymnasium Wolfsburg je spoznavanje vrstnikov drugačne narodnosti in kulture. Ker smo o takih projektih veliko slišali in brali v različnih medijih, smo vedeli, da je izmenjava zanimiva dogodivščina, ki odpira mnogo poti v svet.

Učenci smo v Wolfsburg odpotovali z vlakom iz Murske Sobote. Pot je bila zelo naporna, kajti čakalo nas je skoraj dvajset ur vožnje. Kljub utrudljivi poti smo uživali ob druženju z vrstniki.

Vsi smo nestrpnost pričakovali snidenje s partnersko šolo. Že prej smo vzpostavili stik z našimi partnerji in se spoznavali po medmrežju. Poudariti moramo, da smo pravi obraz naših gostiteljev spoznali šele ob prihodu v Wolfsburg. V nedeljo, 26. marca, je končno napočil trenutek srečanja. Naši gostitelji so nas popolnoma presenetili z gostoljubnostjo. Utrujene in izmučene so nas sprejeli v svoj topli dom, nam vsak dan ponudili okusno hrano ter občutek družinskega vzdušja.

Vodstvo šole nam je pripravilo prijazen sprejem v mestni hiši, kar precej pozornosti pa so nam namenili tudi mediji. Pripravili so nam pester in zelo zanimiv program. Uživali smo ob kopanju, ogledu mesta, Autostadta in eksperimentiranju v hiši eksperimentov. Seveda smo sodelovali tudi pri pouku. Bilo je zanimivo doživeti, kako le-ta poteka v drugi državi. Poteka sicer podobno kot pri nas, opazili pa smo tudi nekaj razlik, predvsem smo bili preseñeni nad pestrostjo izbire tujih jezikov ter nad splošno strogim ocenjevanjem. Na tematsko obar-

vanih plenutih smo dobili od predstavnikov različnih institucij koristne informacije za raziskovalne naloge.

Po tednu uživanja in zanimivih dogodivščin je na žalost napočil trenutek slovesa. Bil je kratek, vendar ganljiv, zalit s solzami. Žalost je kmalu minila, kajti vemo,

da se bomo čez nekaj časa ponovno srečali z našimi novimi prijatelji. Ugotovili smo, da si nismo toliko tuji, kot se zdi. Tako tukaj kot tam živimo ljudje s stereotipi; mi jih imamo še vedno za »Nemce iz 2. svetovne vojne«, oni pa mislijo, da smo »Slovaki«. Prepričani smo, da smo nekaj teh stereotipov

odpravili. Na ta način najbolje pomagamo graditi most prijateljstva med dvema narodoma, ki bo v skupni prihodnosti zelo pomemben.

Ines Muršič, Aleš Sabo in Tadej Jalšovec, dijaki 1. b-razreda

Tržnica regij v Bad Radkersburgu Skupaj do večje kakovosti

V prostorih Landesberufsschule v Bad Radkersburgu so pripravili predstavitev projekta štirih regij dijakov iz Slovenije, Hrvaške, Madžarske in Avstrije z naslovom Tržnica regij, kjer je sodelovala tudi Ekonomska šola iz Murske Sobote.

Projekt Tržnica regij je potekal pod geslom Skupaj do večje kakovosti, dijaki pa so sodelovali pri izdelavi

marketinškega koncepta za tipične regionalne proizvode. V okviru projekta so predstavili svojo regijo, hkrati pa so ugotavljali skupne značilnosti in razlike med regijami, s sodelovanjem pri tem projektu pa so potrdili geografske, tradicionalne in gospodarske povezave med regijami. Ob predstavitvi projekta je bilo mogoče tudi kupiti pro-

izvode iz vseh štirih regij.

Ker je cilj Evropske unije povezovanje držav, da bi bile skupaj še močnejše v konkurenci na svetovnem trgu, je bil cilj tega projekta tudi medsebojno povezovanje srednjih šol, ki izobražujejo za poklic trgovca in ekonomskega tehnika. Ob murskosoboški Ekonomski šoli in Landesberufsschule iz Bad Radkersburga sta pri

projektu sodelovali še Ekonomska i trgovačka škola iz Čakovca in Kereskedelmi es Vendeglató Szakkepző iskola iz Sombotela. Projekt je potekal od marca do maja letos, v tem času so se mentorji kar nekajkrat sestali, da so se dogovorili o izvedbi posameznih faz projekta, dijaki pa so se udeležili ob aktivnostih na svojih šolah še dveh skupnih delavnic na šoli v Bad Radkersburgu. Delo na murskosoboški šoli je potekalo pod vodstvom mentorjev Darje Horvat, Cvetke Gomboc Alt, Matjaža Pučka in Jožefa Ritu-perja.

Dijaki, ki so sodelovali pri projektu, so si zadali predstaviti tipične izdelke svoje regije, tipične jedi, raziskali pa so tudi razvoj regije zadnjih sto let. Raziskovali so edinstvenost proizvodov regije, da bi pokazali, da vsak proizvajalec lahko ponudi nekaj novega, drugačnega in tako pridobi kupce za svoje proizvode. Hkrati so si na murskosoboški Ekonomski šoli prizadevali, da bi s tem pro-

Sodelujoči so poskrbeli tudi za lepo urejene stojnice z izdelki in domačimi jedmi.

jektom prispevali k večji razpoznavnosti Pomurja kot regije in podjetij v tej regiji v širšem mednarodnem okolju.

Dijaki so ob predstavitvi projekta razstavili plakate o zgodovini razvoja posameznih regij, razvrstili blago na police v prodajalni in ga tudi prodajali. Na stojnicah so razstavili starine, izdelke in pridelke posameznih regij, pripravili degustacijo domačih jedi (Pomurci so razstavili meso iz *tünke*, kruh z zaseko, ocvirkove pogače in drugo) in pijačo. Soboški dijaki pa so predstavili tudi narodno nošo iz Prekmurja.

Tri mesece, ko je potekal projekt, je bilo delo organizirano v šestih skupinah. V skupini kulinarika so pris-

kali po receptih babic in tudi pripravili jedi po teh receptih, ki so jih ponudili ob predstavitvi projekta, obenem pa so se tudi seznanili s kulinariko preostalih štirih regij. V skupini zgodovina so raziskovali preteklost regije v besedi in s fotografijami, skupina marketing je skrbela za prepoznavnost projekta v okolju, v skupini proizvodi so se s sponzorji dogovorili za predstavitev njihovih izdelkov, v skupini stojnice so poskrbeli za čim lepšo urejenost stojnice z izdelki in domačimi jedmi, v skupini spletna stran pa so oblikovali spletno stran s predstavitvijo projekta.

Jože Gabor

Pri projektu štirih držav so sodelovali tudi dijaki Ekonomske šole iz Murske Sobote.

Slovo nogometne legende

Po petih letih igranja v španskem kraljevskem klubu Real iz Madrida se v triinštiridesetem letu starosti poslavlja od klubskega nogometa legendarni Zinedine Zidane. Na poslovilni tekmi proti Villarealu na stadionu Santiago Bernabeu so mu navijači in vodstvo kluba pripravili enkratno slovo, na katerem so sodelovali tudi njegova soproga in njuni štirje otroci. To pa še ni dokončno Zinedinejevo slovo od nogometa. Kmalu ga bomo videli na svetovnem prvenstvu v Nemčiji, kjer bo zastopal barve francoske reprezentance.

Viva Las Vegas

«Neverjetno, kako čas hiti: še trenila nisem z očmi, pa je za mano že toliko koncertov!» je začela svoj poslovilni nagovor kanadska pevka Celine Dion (38), ko je v začetku maja odpela svoj petstoti nastop v hotelu Caesar's Palace v Las Vegasu. Tako je izpolnila pogodbo s hotelom, po kateri je redno imela – v dvorani za štiri tisoč ljudi – štiri do pet koncertov na teden. Za te koncerte pod nazivom A New Day so ji plačali sto

milijonov dolarjev. Dogovor je bil očitno uspešen za obe strani. Dvorana je bila vedno polna, najcenejša vstopnica je stala 225 dolarjev, za boljša mesta pa so petičneži plačali tudi več kot tisoč zelenih bankovcev. Pevka pravi, da bo letos še aktivna in bo pela, prihodnje leto pa bo počivala. Najprej bo z družino odšla nekam v Sredozemlje, potem pa se bodo vselili v novo hišo na Floridi, kjer bo šel jeseni sin Rene-Charles v prvi razred osnovne šole. Celine živi v srečnem zakonu brez škandalov s svojimi menedžerjem Renejem Angeli-lom (64). Uprava hotela pa že ima pripravljeno novo pogodbo za petsto koncertov. Podpisala jo bo z večno mlado pevko Cher.

Biblijska imena

Mesec dni po porodu in že ima postavo, že je vitka kot pred nosečnostjo. Gwyneth z Mojzesom. V ozadju očka Chris Martin s hčerkico Apple.

»Kot je Mojzes obvladal morje, tako si ti pokorila mene!« Ti stih v pesmi, ki jo je pred dvema letoma posvetil angleški pevec Chris Martin (29) svoji soprogi, ameriški oskarjevki Gwyneth Paltrow (33), so zakoncema dali navdih, da sta svojemu drugemu otroku dala ime Moses (angleška verzija imena Mojzes). Fantek se je rodil v začetku aprila, te dni pa ga je slaven par predstavil javnosti.

Družina se je sprehodila po parku na Manhattanu, kjer ima v neposredni bližini stanovanje, in se dala fotografirati. Očka je v ozadju držal leto in pol staro hčerkico Apple, mamica z novorojenčkom pa je pozirala reporterjem, nato pa še kaj povedala.

»Ko sem dobila oskarja, sem pomislila, da je to vrhunski občutek, ki ga doživiš

samo enkrat v življenju. Bila sem vznemirjena in presrečna, vendar se vse to niti približno ne more primerjati z občutki, ki so me prevzeli po rojstvu otrok,« je pojasnila svoje materinstvo in razkrila skrivnost, kako ji je že po enem mesecu uspelo povrniti staro linijo: »Tako po rojstvu sem začela paziti, kaj dam v usta. Izogibam se moki, sladkega ne jem pa še z majhnim trikom si pomagam.

Pod hlačami nosim poseben steznik, nekaj takega, kot so kolesarske hlače. Ljudje so se začudili, ko sva izbrala ime za najino hčerkico, in prepričana sem, da jih zdaj ime Mojzes ni preveč presenetilo.

Nama sta imeni všeč, ker imata biblijski pomen in nista vsakdanji,« je povedala zvezda filma Razum in občutki ter srečna mamica.

Dekle meseca

Petra Manson je na modni sceni že od rane mladosti. Na pisto je kot manekenka prvič stopila s šestimi leti, pozneje je začela dobro služiti kot fotomodel, danes je uspešna lastnica modne agencije v Kaliforniji. »Predpogoj za uspeh je neomejena količina samozavesti. Kdor je nima, je že v osnovi propadel,« svetuje mladim, prihajajočim na sceno. Po fotografiji sodeč, tudi ona še ni ravno stara pa tudi samozavesti ji ne manjka.

Kraljica top model

Jordanski kralj in njegova soproga sta imela v teh dneh v gosteh španske »kolege«. Španski kralj Juan Carlos in kraljica Sofia sta prišla na obisk, da bi sicer dobre odnose še poglobila in razširila meddržavno sodelovanje. Kot se spodobi za takšne visoke

Jordanski kralj in kraljica, Abdalah in Rania. Rania je na banketu s svojo lepoto in eleganco prevzela vse prisotne.

obiske – prijateljstvo in medsebojno spoštovanje suverenov Jordanije in Španije je že tradicionalno dobro – je v palači Basman kralj Abdalah svojim gostoma, priredil banket. Ko se je pojavila kraljica, njegova soproga Rania, pa je vsem zastal dih. Modra obleka tudi najlepši in najpostavnejši manekenki ne bi tako pristajala, kot je njej. Kraljica Rania ima štiri otroke. Najmlajšega, sinka Hachema, je rodila pred enim letom. Kljub vsemu ima postavo kot mlado dekle, slovi pa po svoji skromnosti in dobroti.

Usoden safari

Vsa Italija sočustvuje s slavno kreatorko Anno Molinari, ki je nedavno na nenavaden način izgubila moža. Njenega soproga Gianpaola Tarabinija, s katerim sta skupaj osnovala modno hišo Blumarine, je v Afriki ubil nosorog. Tragedija se je zgodila v začetku maja v Zimbabveju, v dolini reke Zambezi, kjer je bil 67-letni Gianpaolo s prijatelji na safariju. Okoliščine nesreče še niso povsem znane. Dejstvo je, da je njegov kolega, poklicni lovec Claudio Chiarelli, ubil enega nosoroga, drugi pa se je ob tem zapodil proti skupini, v kateri je stal tudi Gianpaolo, in nesrečnika pomendral. Po desetih minutah je umrl. Tudi takojšnja pomoč zdravnikov mu verjetno ne bi

pomagala. Zanimivo je, da je soproga Anna ves čas nasprotovala njegovemu navdušenju nad safariji in je v družbi to tudi večkrat omenila ter celo napovedala, da se lahko njegov hobi slabo konča. Gianpaolo, o katerem vsi govorijo le s spoštovanjem, je imel, kot pravijo prijatelji, tri ljubezni: svojo družino – ob soprogi še hčerko Rossello, ki ravno tako kreira za hiši Blumarine, in sina Gianguida, ki je v družinski firmi odgovoren za finančne posle – svojo firmo in Afriko. »Vso lepoto črnega kontinenta in njegovo še ohranjeno naravo lahko vidiš le na safariju,« je rad govoril, ko se je kljub ženinim protestom odpravljal tjakaj. Zdaj je Afriko, na žalost, spoznal tudi z druge strani.

Gianpaolo in Anna, lastnika modne znamke Blumarine, ki sta jo osnovala leta 1977. Poleg oblek nosijo njihovo znamko tudi čevlji, očala, keramika, posteljnina in nakit.

Prepletena s politiko

Benazir Bhutto (53), voditeljica Pakistanske narodne stranke, ki že nekaj let živi v Dubaju, je te dni v Londonu podpisala s pakistanskim politikom Nawazom Sharifom dogovor o sodelovanju. S skupnimi močmi naj bi vrgla z oblasti diktatorski režim predsednika Perveza Musharrafa.

Benazir je v stiku s politiko že od malih nog. Je najstarejša hčerka nekdanjega pakistanskega premiera Zulfikara Alija Bhutta, ki ga je vojaška hunta vrgla z oblasti in obsodila na smrt. Takrat je morala živeti dalj časa v hišnem priporu, dokler ji leta 1984 niso dovolili zapustiti države. V domovino se je vrnila po smrti diktatorja Zia-ul-Haqa in bila leta 1988, na prvih demokratičnih volitvah, izvoljena za premierko. Po dvajsetih mesecih vladanja so jo ob pomoči vojske vrgli z oblasti, vendar se je leta 1993 ponovno povzpela na najvišjo po-

litično funkcijo, ki jo je morala leta 1996 zapustiti zaradi korupcijskega škandala, za katerega še danes trdi, da je bil izmišljen.

Tudi njen mož Asif Ali Zardari, s katerim je po-

ročena 19 let, je zaradi različnih obtožb nekaj let prebil v zaporu, zaradi zdravljenja pa zdaj živi v New Yorku. Benazir njuno ločeno življenje takole zagovarja: »Ko sem bila še

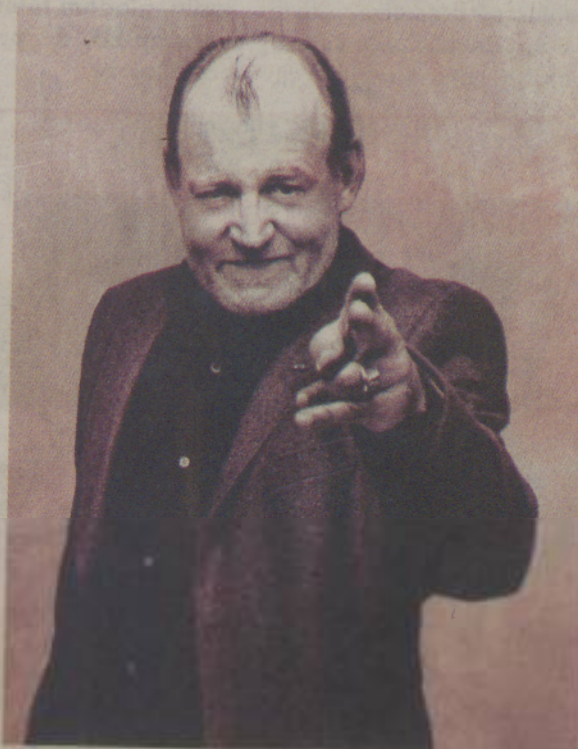
deklica, so ljudje govorili, kako oddaljenost krepi ljubezen. Če bi vse to obdobje preživela skupaj, bi se morala že sprla in razšla, tako pa se veseliva vsakega ponovnega snidenja.«

Benazir s soprogom Asifom Alijem Zardarijem. Enajst let sta bila ali ona ali on v zaporu ali hišnem priporu. Enkrat se nista videla celih šest let.

Nekdanja pakistanska premierka, ki živi v izgnanstvu, se pripravlja, da se vrne v domovino in začne politični boj.

Pevec za vse generacije

Že kot oblikovan pevec je pel otrokom cvetja, hipijem, preživel je seksualno revolucijo sredi šestdesetih let, sodeloval pri vzponu havy metala, doživel prvo oddajo MTV-ja in kralju bil tam redno na programu. Bil je na sceni, ko so razpadli Wham, ko se je počil Kurt Cobain in ko so ustoličili papeža Janeza Pavla II. Za sabo ima dvajset albumov in nešteto znanih singlov. Cockerjeva kariera se je začela v angleških pubih, v domačih pivnicah, kjer Joe rad konča še danes. Bil je pop pevec, dokler ni ugotovil, da v resnici najbolje poje soul in rock. Trenutno se o njem ne sliši veliko, nihče pa ne pravi, da je kariero končal. Kdaj nas bo presenetil?

Franc Močnik z Razkrižja

Bralci Péna se predstavljajo

Pri redovnicah jih je večkrat dobil po riti

Če še vedno velja nenapisano pravilo glede domovinske pravice, potem Franc oz. Frenki, kot ga kličejo znanci in prijatelji, še ni pravi Razkrižjan, saj se je preselil tja leta 1993, ko se je poročil z Marijo Horvat, ki je kot najstarejša hčerka ostala sama z mamo na gruntu. Pred tem je Frenki živel v Ameriki. Ker je možakar dokaj živahen in zgovoren, pa je že dobro znan skoraj vsem v vasi.

Kadar imam čas in je tudi žena pri volji, se lahko malo uležem, žena pa me guga.

sem postal zelo živahen in navihnan, zato so me skušale prevzgojiti s šibo po riti. Včasih sem dobil otekline in tudi gnojilo se mi je. Pa ne vem, ali je to kaj pomagalo, saj sem kasneje še večkrat ušpičil kakšno nepredvideno

potegavščino. Leta 1941 so me redovnic rešili Nemci, ki so dom razpustili. Spomnim se, da smo otroci skakali od veselja. Na žalost pa je bilo to veselje le kratkotrajno, saj so nas Nemci odpeljali v »logor« pri Šentvidu. Tam pa

sem videl veliko gorja, tudi to, kako so nemški vojaki ubijali naše ljudi, češ da so izdajalci ali povezani z osvobodilnim gibanjem. »Sie alle Banditen!« so kričali. Zato sem sklenil, da bom pobegnil. Ko naju je učiteljica s prijateljem Francem nekega dne peljala v šolo, sva ji res ušla. Stekla sva pod most in se skrila. Čez čas pa sva skupaj krenila proti njegovim staršem v Domžale, kamor je potem prišla pome teta s Kravjega Brda. Dobro leto sem se nekako skrival pri njej, nato pa me je teta dala služiti k bogatejšemu kmetu v Ihanu, saj so njenega moža, ki je bil gozdarski inženir, Nemci poslali v taborišče Dachau.

Nadeli so mu lisice in ga odvedli v zapor

Frenki je svojo zgodbo iz tega obdobja opisal še nekoliko podrobneje. Leta 1945, ko se je druga svetovna vojna končala, se je vrnil k mami in si našel službo v tovarni v Domžalah. Nato je moral k vojakom. Razporedili so ga v mornarico, kar je pomenilo, da bi moral služiti štiriletni rok.

»To je bil čas, ko so me najbolj zanimala dekleta. Večkrat sem zahajal v gostilno in iskal priložnosti za druženje z »babami«. Včasih sem zamudil na stražo ali celo zapustil tisto mesto. Ko sem preveč pogledal v kozarec, sem govoril, da bom pobegnil v Ameriko. O tem sem res razmišljal, saj sem slišal, da imajo tam veliko čokolade, ki se je bom lahko najedel po mili volji. Pri vojakih si tega namreč nisem mogel privoščiti. Ker me je nekdo izdal, in ker sem imel

Ko sem se preselil na ženin dom na Razkrižju, sem si čez čas omislil tudi Frenkija, ki je moj najboljši prijatelj – nič mi ne brani, me ne krega ...

na vesti še druge grehe, je prišla nekega dne v gostilno vojaška patrulja, mi nadela lisice in odvedli so me v pripor. Pol leta sem sedel v Splitu, nato pa so me poslali v Lepoglavo. Čakali sta me še dve leti in pol zapora. Čez čas sem se prijavil kot prostovoljec za delo v Bosni, kjer smo čistili, popravljali in opravljali razna druga dela na terenu. Tako sem tudi nekaj zaslužil. V Slovenijo sem se vrnil leta 1952, se zaposlil pri gradbenem podjetju v Ljubljani in dobil sobo v barakarskem naselju. Kmalu sem si našel tudi dekle, dobila sva otroka in

od tam pa smo potem čez dve leti lahko odpotovali v Kanado.

Čokolada je bila, a tudi trdo delo

Tam je Franc postal Frenki in končno je lahko po mili volji jedel čokolado. Vendar še zdaleč ni bilo vse samo tako, kot je sanjal. Najprej je moral delati v rudniku, nato pa na raznih gradbiščih. Zdoma je bil po cele dneve. Žena si je čez čas našla drugega, tako da sta se razšla. Tudi on si je potem našel novo partnerko, ki je bila na srečo še kar bogata. Po sedmih letih skupnega življenja

Tole fotografijo sem prinesel iz Kanade, nastala pa je ob praznovanju mojega 30. rojstnega dne. Takrat sem imel še vse lase in ženske so me rade pogledovale.

Pobegnil je Nemcem

»No, jaz sem se rodil leta 1929 kot nezakonski otrok v Ihanu pri Domžalah, kjer je bila mama takrat zaposlena. Čez čas sva se preselila v Kravje Brdo, vendar tudi tam nisem ostal dolgo, ker mama ni mogla skrbeti zame in hoditi v službo. Dala me je v zavetišče k redovnicam, to je v dobrodelni dom v Domžalah. Ko sem bil že malo večji,

Mladost je minila, veliko las je izpadlo, jaz pa sem še vedno radoživ. Rad sem v dobri družbi, še vedno vozim avtomobil, se »cartam« z muckami ali psom, poslušam radio, gledam televizijo ... Včasih vzamem v roke tudi harmoniko, da preženem vsaj čmrle, če ni drugih poslušalcev.

pen

Če je le možno, Franc Jelen iz Vogričevca pokliče svojega štiriletnega Lesija na sprehod okrog hiše ali v bližnji gozd, da se skupaj igrata. Zelo sta navezana drug na drugega. Franc mu kupuje pasje dobrote in cvre tudi jajčka, ki jih Lesi z veseljem poje. Zelo ga razveseljuje tudi tako, da mu vrže kakšen predmet, po katerega Lesi brž steče, pobere in prinese, vendar mu ga nerad izroči. Najbolj pa ga prizadene, če mu on, zlasti pa njegova žena Ljudmila ukaže, da mora v pasjo »kobačo«.

FOTO JOG

Franc in Lesi

Tudi z ženo Marijo se običajno dobro razumeva. Jaz se ne vmešavam v njene kuhinjske zadeve, ona pa ne v moje zunanje.

potem še enega, leta 1957 pa sva se poročila in se preselila z otrokoma v Koper. Žena ni imela službe, zato nam je šlo težko. Spet sem začel razmišljati o tem, da bi odšel v Ameriko.

Nisem se strinjal s sistemom in bil sem proti komunizmu. Ker mi niso hoteli dati potnega lista, sem leta 1959 pobegnil v Italijo, žena z otrokoma pa se je pripeljala v Trst z vlakom. Po večkratnem zashiševanju so nas poslali v »logor« na jug Italije,

je umrla, njemu pa zapustila hišo in drugo imetje.

»Bil sem osamljen, zato sem začel zahajati na prireditve izseljenskih društev. Tako sem spoznal tudi ženo sestro Gabrielo, ki se je preselila v Kanado z Razkrižja. Ona pa me je spoznala s svojo sestro Marijo, ki je sedaj moja žena. Poročila sva se tudi v cerkvi. Živiva na njeni domačiji, hišo v Kanadi pa sem prodal.«

Jožef G. Bistriški